ગુજરાતી

સાહિત્ય ભારતી

સંયુક્ત

ધોરણ - ૯

ગુજરાતી
સાહિત્ય ભારતી

સંયુક્ત

ધોરણ - ૯

૨૦૧૭
મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય પાઠ્યપુસ્તક નિર્મિતિ અને અભ્યાસક્રમ સંશોધન મંડળ
પુણે - ૪૧૧ ૦૦૪

બાજુમાં આપેલો ક્યુ આર કોડ સ્માર્ટ ફોનથી સ્કૅન કરી શકાય છે. સ્કૅન કરવાથી તમને આ પુસ્તકના અધ્યયન-અધ્યાપન માટે ઉપયોગી લિંક મળશે.

ા ૃ િ : © ારાષ્ ્રરા ા ુ ક િ િ ે ા ક્ ંા ં ડ, ુ ે

ારાષ્ ્રરા ા ુ ક િ િ ે ા ક્ ંા ં ડ ા ે ા ુ ક ા ા ર ે. ા ુ ક ા કો ા ં ા ક, ારાષ્ ્રરા ા ુ ક િ િ ે ા ક્ ંા ં ડ ી ે િ ર ા ી ર ા ી કા ે િ.

ુ રા ી ા ા : ુ ી. ક૯ ા ે ા, દ

િ િ દ : ડૉ. ી ી િ ાદ ે ી. ે કુ ર ર. ાં ી

ુ રા ી : ુ ી ા ુ

ા ્ર : ી ી ી ે. ં ડ ા ડૉ. દિ ી ુ ી ી ક દા ડા, િ ંત્રિ કે કી િ ે ી, દ - ં ા ક

ં ા ક ુ : કે કી િ ે ી િ ે ાકારી ુ રા ી, ા ુ ક ં ડ, ુ ે -

િત્રાંક ે ુ ૃ : ી. ૌર ા, ુ ે

િ િ : ી. િ ાદ ા ે, ુ િ િ િ કારી ી. રા ેંદ્ર દરકર, િ િ િ કારી ી. રા ેંદ્ર ાંડ ા કર, ા ક િ િ ી િ કારી

રાંક : ુ રા ી િ ા, ા ુ ક ં ડ, ુ ે - .

ા ા ા ે િ : ા ે ર ા ે, ુ ં - ૩.

કા : 70 GSM Creamwove

ુ્ર દે : N/PB/2017-18/2000

ુ્રક : M/s. Siddhivinayak Printmail, Raigad

કા ક : ી. િ ે ક ા ા ી, િ ંત્રક ા ુ ક િ િ ં ડ, ાદે ી, ુ ં - .

ા ા

િ િ ા િત્રો,

ા ોર ાં ા ુ ં ા ે. ાિ ર ી ું (ુ) ા ુ ક ા ા ા ાં ્ર ા ે ાદ ા ે.

િત્રો, ુ રા ી ા ા ાં ારા િ ારો ક ર ા ે ારી દ ં િ ્ર ા ી ે ્ર રી ે. ા ે ર ક ર ી િરિ ા ું ા ક ે. ે ા ુ ક ાં ે.

ા ુ ક ાં ા ી ે, િ ષ ા, કૃિ ી ુંદર ા, ર ્ર ક ા, ા ા ા ે ા - ા, િ ર, ા ી ક ા ા ે ્ર ા ંકૃિ ે ક ર ી કૃિ ા ા ા ે ક ર ા ાં ા ા ે. િ િ કાર ા ાદ ા ા ા ી ારી ાક િ દ ે. 'ાં ા, િ ારો ે ી કરો', ' દર ', ' ે ું ક ા', ' ા ે ક્ ાં ા ા', ' ે ડ ી ે દ ી ા ે દ' ે ક્ ા ારી િ ે ે ા ા ા ે ી ે ા ે ી ા રી ે. 'કૃિ ાં ી દો ા ા', 'િ રી કરો' ે ' િ કરો' ે ી િ ર ી ૃ િ ા ાક િ ર ે. િ ે ાં ે ે કૌ ૯ ં ા ે ી ાિ ી ા ા ક ર ે. ા ુ ક ી ી ક ા ા ે ્ર ે ાં િ કા ા ે કે ી રી ે ા ર ા ે ા. ા ે િ ા ા ે િ ા ા ા ા ક ર ે , ે ા િ ર્ ા ે.

ા ા ્ર ે િ ા ા ા કા ે.

ા ા ે ુ ે ા!

ડૉ. ુ િ ર
ા ક
ારાષ્ ્રરા ા ુ ક
િ િ ં ડ, ુ ે

ુ ે
દિ ાંક : ૮ ે િ , ાત્રી
ારી ર : ૮ ૈ ા ૯૩૯

ભારતનું સંવિધાન

આમુખ

અમે ભારતના લોકો ભારતને એક સાર્વભૌમ સમાજવાદી બિનસાંપ્રદાયિક લોકતંત્રાત્મક પ્રજાસત્તાક તરીકે સંસ્થાપિત કરવાનો

તથા તેના સર્વ નાગરિકોને :

સામાજિક, આર્થિક અને રાજકીય ....ન્યાય

વિચાર, અભિવ્યક્તિ, માન્યતા,

ધર્મ અને ઉપાસનાની ....સ્વતંત્રતા

દરજ્જા અને તકની ....સમાનતા

પ્રાપ્ત થાય તેમ કરવાનો

અને તેઓ સર્વમાં

વ્યક્તિનું ગૌરવ અને રાષ્ટ્રની

એકતા અને અખંડતા સુદૃઢ કરે એવી ....બંધુતા

વિકસાવવાનો

ગંભીરતાપૂર્વક સંકલ્પ કરીને

અમારી સંવિધાનસભામાં ૨૬ નવેમ્બર, ૧૯૪૯ના રોજ આથી આ સંવિધાન અપનાવી, તેને અધિનિયમિત કરી અમને પોતાને અર્પિત કરીએ છીએ.

રાષ્ટ્રગીત

જનગણમન – અધિનાયક જય હે
ભારત – ભાગ્યવિધાતા.
પંજાબ, સિંધુ, ગુજરાત, મરાઠા,
દ્રાવિડ, ઉત્કલ, બંગ,
વિંધ્ય, હિમાચલ, યમુના, ગંગા,
ઉચ્છલ જલધિતરંગ,
તવ શુભ નામે જાગે, તવ શુભ આશિષ માગે,
ગાહે તવ જયગાથા.
જનગણ મંગલદાયક જય હે,
ભારત – ભાગ્યવિધાતા.
જય હે, જય હે, જય હે,
જય જય જય, જય હે.

પ્રતિજ્ઞા

ભારત મારો દેશ છે. બધા ભારતીયો મારાં ભાઈબહેન છે.

હું મારા દેશને ચાહું છું અને તેના સમૃદ્ધ અને વૈવિધ્યપૂર્ણ વારસાનો મને ગર્વ છે. હું સદાય તેને લાયક બનવા પ્રયત્ન કરીશ.

હું મારાં માતાપિતા, શિક્ષકો અને વડીલો પ્રત્યે આદર રાખીશ અને દરેક જણ સાથે સભ્યતાથી વર્તીશ.

હું મારા દેશ અને દેશબાંધવો પ્રત્યે વફાદારી રાખવાની પ્રતિજ્ઞા લઉં છું. તેમનાં કલ્યાણ અને સમૃદ્ધિમાં જ મારું સુખ સમાયેલું છે.

ે િ ા- ો ૯(ંુક)
Eng Medium

ેત્રો	ે િ ા
:	• ર- િર ર ાં ા ૌ ારિક ં ા ાં ે ે ે. • કિ ા ો - ા ે ે ાં ે. • ં ાદો ે ં ો ાં ે. • ો ી ા ા ે ા ા ા ો ેદ ે. • ંદે ા ાદ દ્વારા િ િ ા ારો ાં ે ે ે.
ા - ં ા :	• ારો - રો ા ેકા૦ કરે. • ૂર- ા ા ેકિ ા- ા ં ા ા. • કા ંક ુ ં ા કરે. • ૂ િ ાં ા ે. • દો, દ ૂ કે િ ો ો ો૦ ાર ાં ો કરે. • ં ાદ ૭ ેર ૂ કરે. • ા ે ા િ ર ૦ ર ૂ કરે.
ાં :	• ા ાં િ ારે. • િ ાં કરે. • ો૭ િ ાં ૂકે, િરા િ ો ા ે ક ાં કરે. • ૂક ાં કરે. • ુ ાર ાં ાં કરે. • ુ રા ી દકો ાં ી ે િ રો ાક ો ે.

ેત્રો	ેિ ા
ે :	• ેિ ેર ૂ કરે. • ુ ા રે, ૭ ે કરે. • ુ ાદ કરે. • ુદ્દા ર ી ા િ, િ ં ે , ા ં કરે. • ત્ર ે ે. • ે ા િ ા ુ ાર ુ ે કરે.
દ કૌ લ :	• ુ રા ી ા ા ા ે ન ા ા ી ા ો િ કે ે. • ા ં કે કા૦ ં ા ં ાદ ે ી ા ુ ૂિ કરી કે. • ક૯ ા િ ા િકા દ્વારા ં િ ી ે. • ં ૂ૯ ા ી ા િક ે. • ં કાર ો ક ાિ૮ ં ો િ કે ે. • ૂ૯ ો ે. • ં ક ં ,ા , ા ે , ૬ ા ં, PPT ેરે ો ો ા રી કે. • ે ર ી ાિ ી ા ે ે ે ે ું ી ન દ િ ા ી ે.
ાિક :	• ા ા ોર ી ાિક ું ુ રા ં . • – ો ે ે દ ે. • િ ો ો ો ો૭ ો કરે. • ા ા કારો ી રિ ા . • ૦ ાર ં ૦ ાકર ા ા ી કે ે.

ુક િ કા

િ ા

ક	ા /કિ ાું ા	ૅ ક/કિ ું ા	ૃ ક.	ૅિ િિ ક
.	રા રા ૅ ૅ ર ી ૅ	ીરાં ા		
.	િર્દો ઁ ી ૅ	ક ા ી		
3.	ૅ ી ો	ા ા ા દ ૅ	૮	
.	ા ૅ ા રં ુદા ુદા	િ રં રકાર		
.	કે ૅ	ડ કુ ાર		
	ા ા કાર	(ાિ ક)		
	ાં ો, િ ારો, ી કરો	ક		
	દર	ક		
	ક્રિ ા દ	ાિ ક	3	
	કા	ાિ ક		
		િ ા		
.	ૃ ો - ા ો ાર ો	ુ ા ર – ‘ ાત્રિકા’		૮
.	ં ી ો ી ા ા	િ ુ ા ૅકા	3	૮
3.	ાદિ ાદ	રા ૅ ી	3૮	૮
.	ીંડું	ર ૅ ત્રિ ૅદી		૮
.	ા, ા... ૨ ાિ ક િ !	દિ૦ ા ાદો ી	૯	૮
	િ ૅ ક	(ાિ ક)	૮	
	ૅ ું ક ો	ક ો	૯	
	ૅડ ી ૅદ ી ા ૅ ૅદ	ક	૬	
	ા ો ૅ ક ાં ો ો	ક	૬	
	ા ૅદ ૅક ફૃિ ુિ કા		૬	

 િ ા

ા ા ે ે ે

i ા

i ા : રા ા ા ેડ ા ા i ે i ીરાં ા ૬ કા ી ુ i ાકિ ક િત્રી ે. ે ે ા ી દાદા દુદા ા ે ી ા ં કારો ા ા. ે ી ે ા કૃષ્ ાિ ા રં ે રં ા ે i i. ે ાડ ા રા ીકું i ા ા ા i ે ે િ ા ે રે ાડ ા ા ા. ે ાડ i ા ં ક િત્રી ીરાં i દો ા ુ િ કૃષ્ િ ા ર ા ે. ુ રા ી, િન્દી ે, ા ા i ે ે ે i ે ા િ i દો ા ે ે i ાકિ ે.

ુ કિ ા i ીરાં ા ા ે ે કે ે ા ી ા ે ા ે i ે ા ા ા. ' ' ા ી ર દા ુ ી' ે કે ા ે ા ે દરેક રિ િ i ા રા ી ે દા ા ે દ i ર ે ું ે ે. ા ા ે ે ે ે િ િ i રા ે ે ા ૂ કે ાકાર કરી ે ર i ા રા ી.

રા રા ે ે ર ી ે ા ,
રા રા ે ે ર ી ે.
ા ે ી ી ા ાકર ૈ ે ... ા ...

કો દિ ે'ર ાર ે ાર ( )
ા કો દિ ાદાં ર ી ે ... ા ...

કો દિ ા ારો ે ૂરી ( )
ા કો દિ ૂ i ર ી ે ... ા ...

કો દિ ર ે ા ે ા ી ા; ( )
ા કો દિ ં ર ી ે ... ા ...

કો દિ ૂ ા ે ાદી ે કિ ા ( )
ા કો દિ ા ં ર ૂ ે ... ા ...

ા ારાં કે ુ િ રિ ર ા ુ ( )
ુ દુઃ ે ી ે ... ા ...

● ા ૅ દ ૅ ક ●

ા ૅ ા ુ ં ર ી ૅ ુ કિ ા ાં ર ૅ ા દિ ૅ ુ ં ુ ૅ દુઃ ૅ ૅ કા ી ા ાં ી. ૅ ા ા ૅ ૅ ૅ ા િ િ દા ર ા ા ી ૅ ી. ીરાં ા ૅ ા ૅ કિ ા, કિ ા ા ૅ ૅ ાં રિ ા ી કા . ૅ ા િ ુ ં ર ૭ કર ુ ં.

ાદ ા

. ૅ ા દો ા ૅ કા૯ ાં ા ૅ ા દ ા ા.

( ) ત્ર ( ) ાકર (૩) ત્રો ( ) ી

( ) દિ (૬) ૅ ર ( ) ા (૮)

. દા ા ૅ દ ા. દા. . : ા – ાં

( ) દિ ( ) ુ (૩) ુ ( ) ાકર

. ૩ ૅ ડ ૅ દ ા ૅ ાફે ફા દ િ ા.

દા. દિ = દિ ; દી = રી

( ) ાિ = ________ ; ા ી = ________

( ) િર = ________ ; ીર = ________

(૩) ુ ર = ________ ; ૂર = ________

( ) ુ = ________ ; ૃ = ________

. ૪ ા ા:

( ) ં દ ા ાક [ ] ( ) ા ી [ ] (૩) ર ાં [ ]

. ા૭ િક૯ ા ાક ફ ા:

( ) ી ી ા ાકર ૅ ૅ ________

( ) િ ા ા ુ ત્ર ( ) ુ ા ૅ ક (ક) ૅ ા ાકર

( ) ા ૅ ૅ ૅ ાં ર ૅ ુ ં ૅ ૅ ________

( ) રા રા ૅ ૅ ( ) ર ડે ૅ (ક) ા ા-િ ાક ૅ ૅ

(૩) ુ ૅ દુઃ ૅ ૅ રિ િ ાં ________

( ) ાિ રા ી ( ) ારા ી (ક) િ રા ી

. ૬ ૅ ા ૅ દ િ ાકિ ા.

( ) કો ાર ુ ંદર ત્રો ૅ ર ા ૅ ા કો ાર ા ૅ ાદા ા ા ં દ ૅ ા ૅ ૅ.

( ) કો ાર ૃ ા ાદી- કિ ા ૅ ા કો ાર ી ર ૃ ા ા ા ૅ.

. ુ કિ ા ાંક િત્ર ુ ંક ૅ ા ાં ૅ ૅ ા ા દો ાં ા.

★ ૅ ા ડ ી કો ૅ ક ા ૅ ા ા ા ા.

. ૮ દ ો.

( ) ી ા ( ) · (૩) કિ ા ( ) ા

. ૯ ે ડ ુ ા ે દ ફ ો.

( ) ીરી ર ( ) ુ દુ (૩) ર ે ( ) ો િ

૬૯

★ ીરાં ા ુ િ ત્ર દોરો- ે ાં રં ૂરો ે ી ે ે ા િ ે ૂંક ાં ી ે ે ાં ડો.

✪ િ ે ાં ✪

“ ુ ડો ુ”

રો ેી ી ાર ા ોકો ે ા ે. ૂ કા ાં ારા ુ ો ો ી ા ા ી દ ા રીકે ો ો. ા ુ િ ક કા ાં ારી કડ ા ે ી ે ુ ા ક રીકે રા ા ૭ ો. ર ર ાં ા ે ્ કર ા ાં ારાં ાંદડાં રા ે. ારા ે ે ા ાં ે ી ે ી ો ા ી ે ા ે ્ ા ે ે કડો ે ી રા ે.

ારાં ાંદડાં, ૂ , ડ ી ા , ૂ ે ર ા ો ાં ર ે ાં કે ીક ાં ર ા ો ુ ો કર ા ુ કા ાર ાં ે દુિ ા ાં ા ી ર ુ ે. ે ી ે દુિ ા ો દો ી ો ુ. ારા ે કિ ો ો ો ા ી દુિ ા ર ા િ ા ી ો ે ાર ી ડા રિ દો ો ી. ે ે િ ો ુ. ે ી દે દે ા ર ાં ે ા ૭ ુ ે. ે ે કદે ો ાં રો ા ો ોકો ી ડા ો ાડ ા ૭ ા ે.

ા ી દી ુ ક૯ ૂ ી ો ા િ!

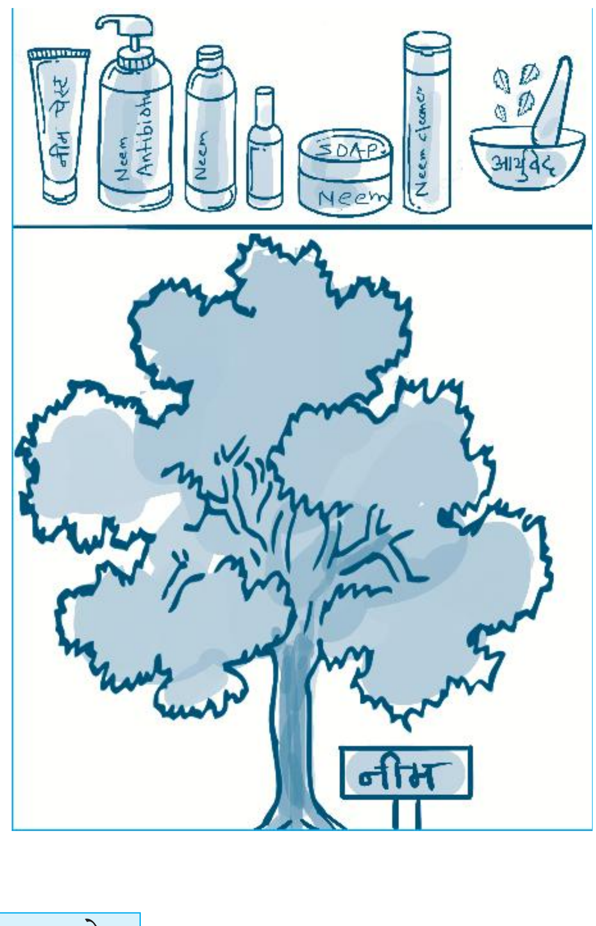

ાં ડ ા ા ો

❀ ❀ ❀

િ દોં · ે

ક ા

ોિ : રે ી િ લ ા ા ા ી ા ા ા ક િ રા િ ર ં િ ા. રા કો ી ા ા ં ા ક િ ો ા ી ે ે ે ે , ં ક્રુ , ર ી, ર્દુ ે રે ા ા ો ા ક ોિ ો. રા કી ો ે ા ે ે ક ં ોિ ો ા ો ક ોિ ો. ‘ક ા ી ો કેકાર ’ ે ો ુદર કા ં, ે.

ુ કા ં ક િ ા દ ં ર ે ી ી ે ી ે દ ા ારો ર ે ી ે. ં ી ર ે કા ે ા ર ી ે ો ા ા ુ ે ે. ર ડ ા ં ી ી ે દ ા ે ક િ ે ે ા ા ા ી ે ે ા ી ા ં દ િ ે. ે ો ક ર ં ક િ ક ે કે, “ ારા ી ડરી ે ા ા ં ી ે ે ે ા ુ ા ી દી ી ો ા ી ે રી ા ી ા ા ી ી. દ ં ા ે ો કાર ો ા ી ક ો ર ી.” ે ં ી ો ા ી ા ે િ ા ે ે કદા ા ે ો રી ી ડી ા ા ે . ે ી ા ી ક િ ા દ ં ે ો ો ા ા કા ં ે ક રી ે ે ો ે.

(ં દાકાં ા)

ે ં ી ી ર રો ે ક ં ે કી દી ો;
ો ે, ે રર ડી ા ૈ ા ોિ ો.
રે રે ! ો દિ ર, ે ા ં ા ં;
ી ે ુ ર ી ં ી ી ા ં.

ે ુ ે ર ડી રે ારા ી ા;
ા ી ં ુ દિ ડક ે, ો ડી ુ ા.
ં ી ે દિ ો ક્રૂર ે કરે ો;
ં ી ે દ કુ ુ ે ક ે ુ ો ો.

ા ા! ે, ે ક રી ે ં ો ડી ે;
ુ ો ે, ર ે, કો ી કે ે
ુ ા ા! ુ ર ં ી ા ા રી ે;
ા ડી ં ુ ર ે ા ો ે રી ે.

રે રે ! કિ ુ રી કદી ે ા ારી ો ે,
ો ે ો ે ડરી ડરી ે ુ ડ ા ે;
રે રે ! ા ી કો કા ે ો ે,
ા ા ો ે ી રી ક ા કાં ા ા ે.

• ા ૅ દ ૅ ક ˙ •

કા૦ ું ા ા ી ા કરા૦ ા ી ` ` ો ર ી દદ ી ું. ુ- ˙ ી ` ા` િ ા ો` ૃ કર ા. ુ° ો ા ા ા ૅ ા ર િ દોં ુ- ી ો ું િકંદ કા ો ર ` `. ા ` ુ- ˙ ી ા ા ા` ું ુંકરી કી ` ` ી િકરી િ ા ો ા િ ારો ી ર ા` ૮ ાં ારા ી ાિ ી ા ી ` ` ો૭ ા દ ૅ ા ું.

ાદ ા

. ` ા દો ા` કા૦ ાં ા` ા દો ો ો.

( ) ા ( ) ા (૩) ાુક ( ) ી ા

( ) િ ા (૬) ાકા ( ) ડકો (૮) ૃ ું

. દા ા` દ ો.દા. .:કૂ - દ ાુ

( ) ( ) ુર (૩) ાં ( ) ા ૅ

.૩ ' દ ' ા` કા૦ ાં રા` ા ꟷ દો ` ` ા ો ` ો.

.૪ ` ાંકિ િ ો ો` ા`કોં ાં ા` ા િ ો ા ` ાક ફ ો.

(ા રું ા ો, ા ડ ી, ક ી, ા ડ ી ી.)

( ) િ રી રિ િ િ ાં ા ુ ર ો િ ા ુા ી દે `.

( ) ક ા ા ા ા ાર ાં ી` ` ા કો ડ ો.

(૩) ર ાં િ ોડ` કાર ` ` ૂં ા ા ા ી.

( ) ા ક ાર ા ાં ાં ી ા ી ા ી ાં િ િ ી ોડા ો ી ____.

. કા૦ ંકિ ` ો૭ ` `ડો :

( ) ( )

( ) રે રે ! ા ી ( ) ાં ી ી ા ાં.

( ) ૦ું ા ા ! ુર ાં ( ) કૂર ` ` ો.

(૩) ાં ી ` દિ ો (૩) કો કા` ા`.

( ) ી` ા૦ું રુ ર ી ( ) ી ા ા રી`.

. ૬ ો૭ િક૯ ૅદક ાક ક઼ ો.

( ) ૈ ી` ી િ ા ા ________

( ) ` ` ૃ ી ા ા િરા ુૅ.

( ) ` ` ` ી ૈ ાળુૅ.

(ક) ` ા ર ા ી િ ુૅ.

( ) ૈ ી ________ ર ી ી` ડુૅ.

( ) ાકા

( ) ાડ

(ક) ા રા

(૩) `ક ાર ________ ી ા ી ા ી ી.

( ) ા

( ) િ િ

(ક) િ઼

. ા ો, ` `.

( ) કિ ` રો `ક ો –

( ) કિ ૈ ી ી ાર ાર કરે ` –

(૩) `૯` કિ ો કરે ` –

( ) કિ ા ાકિુૅ ઙુૅ ા –

. ૮ ' ાુિ 'િ` ા' ા ા ા `કે `ક ો'` ા ા દો િ ો.

★ ` ` િ ા ો ા ૃ ા ી` ' રાુૅ ી' ` ' ૅત્ર ી' ી ૈ ાદ ા ો.

. ૯ દા ા`કૌ િ ા` ાકિ ા દુૅ ો૭ ા ૭ ા િ ો.

દા. . ી ો (ુૅ) િ ી ી ા `.

( ) (ુૅ) ________ ૂર િ કિર ો કો ો `.

( ) ાકા િ (ડુૅ) ________ ૈ ી` ી ાડા .

(૩) (ી ુૅ) ________ ૃો ર રાં ૅડરા િ ં.

( ) (ર ડુૅ) ________ ૈ ી` ` કિુૅ દ ક્ર ી ુૅ.

( ) (ડકુૅ) ________ દિ` ` ` ૈ ાળુૅ.

. િ ે ો ે ે ાકિ ક ો.

( ) દિ ો ક્રૂર ે કરે ો.

( ) ુર ા ી ા ા રી ે.

(૩) ુર ે ા ા ે રી ે

( ) દ કુ ું ેક ેું ો ો.

ક૯

★ ુ દ ાકે ાક ી ો ા ર કર ા ો ે. ા ા ા ર કર ા ે ી ો ી ાિ ી ન ર ે ર ી ે ી ે ુંદર ા૯ ા ો.

✪ િ ે ા ✪

ેક ો ુ ું ેદિર ું.કે ાક ા ુ ો ે ા ે ી ે ા ેદિર ા ો ાર ી કા ારી કરી. ેદિર ા ો ી ર ે ા ક ૂ ર ૂ ા ા કે ે ા ે ર ે ા ા ુ ા ુ ા ા ે ી િ દ ા ર ે ા ક ૂ રો ે ા ા ી ર ડ ા ા ક ૂ રો ે ેદિર ા ર ે ા ક ૂ રો ે ોડા િ ા િ દ ા ર ે ા ા ત્ર ા૯ું. ેદિર ા ા ક ૂ રો ર ે ા ા ે િ દ ા ા.

ાિ ાર ા ેક ે ું. ેા ક ૂ રો ે કે ેદિર ા ક ૂ રો ા િ દ ા ક ૂ રો ા ે ા રો ર ા ે. ેા ક ૂ રો િ દ ા ા ે ત ા ા રો ે ા ેદિર ા ક ૂ રો ે ેા ે ા ાિ િ કરી. ેદિર ા ક ૂ ર ોડા દિ ેા ા. ા ક ૂ રો ોડા દિ ુરુદ્વારા ે ોડા દિ દેરા ર ા ક ૂ ર ા ે ા ન ા.

ેદિર ું ા કા ૂ ે ા ક ૂ ર રી ી ો ા ા ૂ ા ે ર ા. ક ૂ ર ા ેક ા ા ા ે ે ા ડી ે ૂ ું, "દાદા, ા ે ોડા િ ા ુ ી ી ૭ ા ે ા. ત ા ે ેુંકે ે ોકો ેદિર ા ા ે ે ેિ ન્દુ ક ે ા, િ દ ા ા ે ે ુિ ક ે ા, ેા ા ે ે ા ક ે ા, ુરુદ્વારા ા ા ે ે ે ી ક ે ા ેદેરા ર ા ે ે ે ક ે ા, ા ુંકે " ડી ક ૂ રે કું, "ે ા, ે ા ુદાં ુદાં ે ા ે ે ા ે ુદાં ુદાં ા ે ો ા ે."

ા ે ા ા ી ે ો ો ે ે ી ે કા ે, "દાદા, ા ે ેદિર ા ો ે ત ારે ે િ દ ા ો ે ત ારે ક ૂ ર ક ે ા ે. ા ે ેક ર ા દે ા ે ે ા ોકો દે ા ા ર ા ે ો ી ે ેદિર કે િ દ ા, િ ન્દુ-ુિ ે દ ે ા રીકે ો ા " ડી ક ૂ રે ા ા ા ે ા કર ા ક ું, "ે ા, ા ે ુિ ર ા ી ો ી ે ે ા ો ુિ ા ી ે ે ે ે ે ી ુિ ો ો કરી ે ેદ ા ા ક િ ે."

ે ુ! ા ે ે ી ા ેા ેકે ેદ ા ા કર ી ારી ુિ ેકુંિ કર ે ે ા ી ર ે ી ૃિ ા ત ેક ા ે ે કરી કી ે ેુંક ૂ ર ેું ો ા ે.

– ૈ ે િ ા

ા, ા ો િ ુ ે ે ુ ે.

❀ ❀ ❀

૩ ે ો

ા ા ા દ ે

ા ા ા દ ે: ૈરાષ્ ્ ા ા ા ા ં ે ા ા ા ા કિ ે કા૦ ો રાં ૂંકી ા િ ો ા ેત્રે ક ા ી ે. ' ્ી', 'કાિ ્દી' ે ા કા૦ ે ો ે.

ુ ફૂિ ં ેડૂ ા ો િ ા ા ો ે. ક ા ી ુ ે ે ી ો કી ે. ૨ ાદ ારો ા ત ારે ારો ાક ા ે ી ેડૂ ો ા ં લ ા, ા ંદ ૦ ા ે ે. ો ા ા ે ૨ ાં કરે ી ે ું ુંદર ા ે ં ેડૂ ો ા ંદ ી ા ી ે ે ેુ ુંદર ે ા કા૦ ં કરે ુ ે.

ો ા ૨ ી ી ી,
ે િ ે કી ી ે૨ ૨ે !
ા ! ો ા ી ે ી !
દી ો ં ી ા,
ોકો ં ી ાલ ે૨ ૨ે! – ા ! ો .
ી ો કં ા રો,
ે ો દૂ ક ા ૨ે ! – ા ! ો .
ુ ાર ો ે ે ે,
ે ે ા ં લ ા ૨ે. – ા ! ો .
૨ ા ા ં,
કું ડિ ુ ાકલ ો ૨ે. – ા ! ો .

ા ા ી ા ા રા,
` `ા ો િ ો રે. – ા ! ો .

િ ો `ડી દા રડાં,
ા ી કરે ` ાદ રે. – ા ! ો .

રં` ``કા કરી `,
ા ક ા ાદ રે. – ા ! ો .

ી ી ૂ ી ાં કરો,
ા ો ` ા ા રે. – ા ! ો .

ર ારો ` ા ી,
`દે ારો ા રે. – ા ! ાો .

• ા ૅદ ૅક ં •

`ી ા ાર દે િ`ુ િ ા ો ુ ૅ ા ી ી ા ીકા૦ ુ ૂ ા કરા ુ. ો ર ` ાં કરી` કા૦ ુ દ ા કર ાંકર ાં ા ુિક `ી ` ર ાદ ો ર ર ``, િ ૃ િ, ા ૃ િ `રે ા ી ાિ ી ા ી કા . ા િ ા િ ` ક્રિ ાંકરી િ ા ો ાં‘ િ ાા’ ું ૃ િ ક ા ી કા .

ાદ ા

. ` ા દો ા`કા૦ ાં ા` ા દો ો ો.

( ) ુ ( ) ાક (૩) ા ંદ ( )
( ) દે (૬) ડક ો ( ) ક ા ારો (૮) ા

. દ ૂ ા `ક દ ા ો. ા ો ા કોં ાં ા` ા દો ાં ંદક ો.

(દા રડું, `ડી, ા ર, ુ, ી ,)

દા. . ી `ડ ા દ` `ડી` રા ુ ા – __

( ) ` ર કે ા ી દ ________.
( ) ાક ાં ા, ા ર ા ા` રા ુ ાદર `ુ ક ડું ________.
(૩) ક ાં ંદી` કે ૂડી` ા કા ા ી ા ________.
( ) ` ર ક્ર ા ા રા ી ુ ________.
( ) ાક ા, ા કા ા ા`ુ ા ________.

. ૩ ુ ા ં i ો ફે ફ્રા ો.

દા. . - દુ િ ા; ં - ડા

( ) ૨ - ________ ; ૨ં - ________

( ) ો - ________ ; ં ો - ________

(૩) ા - ________ ; i - ________

( ) ક - ________ ; કં - ________

( ) દી - ________ ; ંદી - ________

. ૪ કા૯ i ા ા દા દો ી ાદી ા ો.

. ' ુંદૃ ુ' ા દ ો i ાદ િ , ાદ િ i ા ો.

( ) રા ું ________ ુ ( ) કડ ું ________ ુ

(૩) ાડું ________ ુ ( ) કા ું ________ ુ

. ૬ ા દ િ ંકિ ો.

( ) ોકો ા ા i ા દ ા ો .

( ) ી કર ા ું .

. ો૭ ડ ા ો.

( ) ો ા ૨ ી ક ા

( ) ી ો કં ા રા

(૩) ો દૃ ો ા

( ) ી ા ી

( ) ા ા રો

. ૮ ો૭ િક૯ ંદક ાક ો ુ i ક ો.

( ) િ ા ી ૨ ી ી ________

( ) ી ી ી . ( ) ુ િ ી . (ક) ો ા ૨ ી ી .

( ) ોકો i ી ા ૨ કાર કે ________

( ) ૨ ાદ ારો ો . ( ) ૨ ાદ ારો ા ી ાક ારો ા .

(ક) ૨ ાદ ારો ા ી ા ી ી ી િ ડે.

(૩) ક ા ાદ ા ________

( ) ા ી ુ ી ી ૨ ા ી ( ) ા ી ો કર ા ી

(ક) ા ી, કરી, ક ી દદ કર ા ી

( ) ી ી ું ી i ાર રા ો કાર કે ________

( ) ા ા ા . ( ) iદડi ા ા . (ક) િ ાર ા ા .

. ૯ ' િ ા ' િ ા ા ો ા ા દો i ો.

★ ' i ી i' ક ા ક કર i ું કરો.

. ુ ા ા ક ો : દા. . ક ું - ક ું

( ) ા ું ( ) ી ું (૩) ું

( ) દે ું ( ) ી ું

કલ

★ ર ર ી ા િક ી િ ી ા િ ી ી કરી િ ત્ર િ ક કલ ર કરો.

કૌ લ

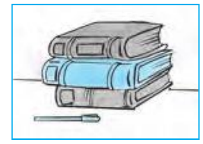

ા ા િ

★ દ ા ાાા ા ુ ા

- ૌ ા ા ુ દ્ધ દ ા ુ ક ા ી ા ા ા િ ી ા ી ર ા ર કર ી.
- ુ દ્ધ ા ી ક ી રા ી.
- ા િ ુ કા ા ી.
- ા િ ા ી ક ા ુ.
- ા ા ાાિરા િ ી ી ી કર ી.
- ા િ ર ા ા ા ી.
- લ કાદ- ા ા ા િ ા ી ી ી ર ી.

★ ા ુ ા ા ા ા િ ા ક ા ી.

રા ી - રા ર ું ા ું - ર ું , - દર ા ું રોક ું - ા ા ા ા ી ર - ર ું

કડા ું - િ ા - દર ા ા ા ા ા િ ી - િ ા - ી

ા દ ી

ક ી ા ર ા ક ર ા ી- ી ી રી કરી ી ા ુ ર ી ી. ા ર ા ા ુ ી ા ુ , ી ું ું. ક ાર રા ા ર રા ા ા ી રી કર ા ી. ા દર ા ક દર ા કી- રો કર ી ી. ર ુ , " ા ા ી " ર દી ી. ક ુ , " રી કર ા ી ું." દર ા ા ુ ી. ર ક ુ , " ક ા ા ી ડ ી ા ી દર ા દ ." રે દર ા ી ા ક ુ રા ી. ી ર ા ા દી ી. ા ા રા ા િ ા ી ર કડી ી ી. ી દ રા ા ા ર ી ા ી કા ર ા ી ા ી. રે રા િ ી કરી : " રા , ક ી ડ ી િ ી રા ા દાર ા ા ી . ા કા ા ." રા ર ા ા દાર ુ ા ુ . ર દર ા ર ા ી ી ી. ા રા ક્રો ી ર ર ી. દર ા કડક ા કડક કારી ા ા ા િ ક ર ા કરી રા દ્દો ા ી કરી રા ી ી ી, ી રી ી ી કર ી ડે.

ા ા િ ર ી ા ી ા ી ક ા ા ુ ી ુ . ી ી ક ા ા ી ર ા િ ક ા ી ી .

િ ા

❀ ❀ ❀

૪

ા ે ા ં ુદા-ુદા

કાં ૯ દા ા

કાં ૯ દા ા : ે ો ૱ ૢા િ૯ાા ાં ા ા ે ો ો. િૃ દાકોા ાં ે ે ાકો, ેકાંકી ો, કિ ા, કા ેરે ેત્રે ારું ેુ ો દા ા૫ું ે. ુ રા ાિ રિ દ, ુ રા રા રકાર ે ુ રા ાિ કાદ ી ે ે ે ેક ારિ ોિક ા૫ ાં ે. ‘િરં રકાર’ ે ું ૯ુ ે.

ુ કૃિ ાંકિ ે કુદર ાિિ રં ો ી ા ે ુંદર રી ે૦ કરી ે. ર ી, ૢો, ં ી ો ેરે ીિિ રં ા ો ેરં ારો રકે ોરં ી ો ે ે ી ા કરી ે. દુિ ા ેરં ેરં ી ા ારરં ારો િ્ ર ે ો દૃુ ેકે ે ે ્ ૃષ્િ ે ાક ેક ા ી ે.

ા ે ા રં ુદા ુદા
િ િ ી ાં ૢડાં રં ી,
ે ી ર ી ા રં ુદા ુદા !
ા ે ા રં ુદા ુદા

કો ોરં કા ો, કં ે ો ા ો !
ે ા ોર ા ા રં ુદા ુદા !
ા ે ા રં ુદા ુદા

ાંદા ો રં ુદો, ૂર ોરં ુદો !
ે ા ા ા ાં રં ુદા ુદા !
ા ે ા રં ુદા ુદા

દુિ ા ે રં ારો કે ો રં ી ો !
ે ે ો૭ ા ે રં ુદા ુદા !
ા ે ા રં ુદા ુદા

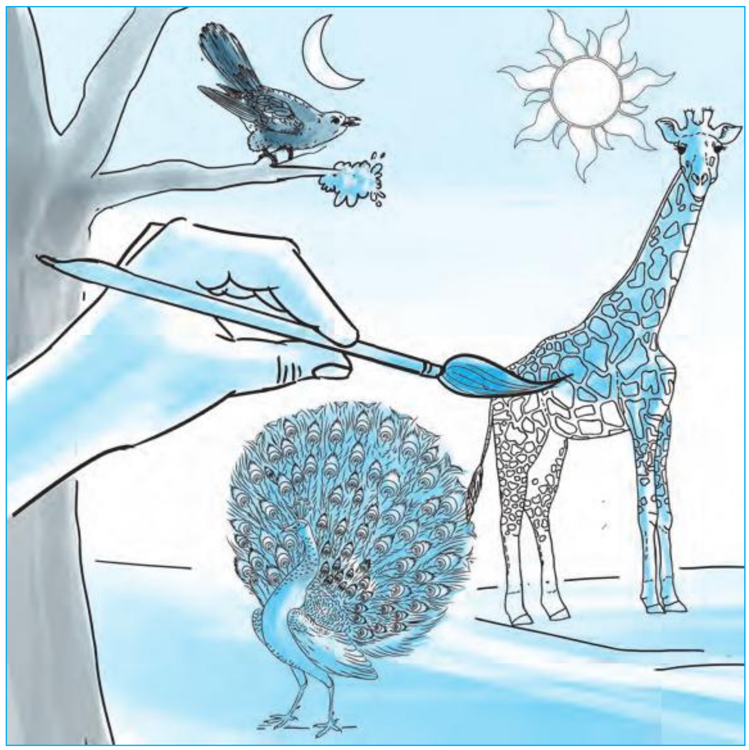

• ા િદ િક ં •

ુ કૃિ ાં ે ાં કુદર ાં િિ ૮ ો ી ુંદર ા ી ાિ ી ા ી કા. ે ી રો ે ેદિર ાં ાં ંાર ાકે ી ી ાં ાદરિ ાકિ ારા ાદ ે િ ા૭ ા ી ે ાિ ે ી ોં કરા િ ા ો ે ેર ા ા ી, ે ી ાકો ી ોિક ે િ ે ી ા ી ૂરેૂરી ક ે.

ાદ ા

. ` ા દો ા`કા૯ i ા` ા દો ો ો.

( ) દરરો ( ) ૃ ી (૩) ો ા ા ( ) ાકા

( ) ુર (૬) ંક્ર ( ) ્ ((૮) ં

. દા ા` દ ો. દા. .: દિ - ા

( ) ી ું ( ) ર ી (૩) કા ો ( ) ો ા ો

.૩ ` ુ i ા` ા િ િ રં ો` ` ા ો૭ ક્ i ો.

.૪ કો ુંક`

( ) રં ારો ( ) કિ ારો (૩) િ ારો

( ) કં ારો ( ) કાિ ો (૬) ા

. ` ો.

( ) કિ ` દે ા ી રં ી ુદા - ( ) કો ી િ ` ા -

(૩) iદા- ૂર ા રં i ા - ( ) દુિ ા` રં ારો -

.૬ ો૭ િક૯ ો ાક ફ ો.

( ) િ િ ી i ્ ડાં ________

( ) રં ી `. ( ) રં ી `. (ક) ૃ રં ી `.

( ) કો ો રં કા ો ` કં ________

( ) ો ા ો `. ( ) ડરા ો `. (ક) રિ ા ો `.

(૩) ા કા૯ i ` ા` ી ક ા૮ ક ા ા ક ________ `.

( ) િ ત્રકાર ( ) િ ૯ કાર (ક) ર

. કુદ િ િ ા` ા ા દો i ` ો.

★ “ ` ` i ો ો ” િ ર ારા િ ારો ` ર ્ કરો.

.૮ કો i ા` ા િ ` ` ો૭ ા` ૂકો.

(રં ી, િ રં ો, રં ી, ૃ રં ી, રં `રં ી, રં ી)

( ) ________ ંડો ( ) ________ ` ુ

(૩) ________ ા ડી ( ) ________ ૂંદડી

( ) ________ ્ ડાં (૬) ________ ા ી

.૯ દ ો.

( ) રં ( ) ્ ડાં (૩) ોર ો ( ) ી

. ે ા ાક ો ું ુ i i ક ો.

( ) કો ું ી i ુ ે ે. ( ) ર ેર ી િ ું કડ ા ી ા ે.

(૩) ્ ી ી ી ો ે ે. ( ) ેર ો ુંદર ક ા કરી ે ા ે ે.

( ) ા ી ી i ં ો ે ે.

ક૯

★ ે ે ેુંકુદર ી દ દોરી ે i ા ર ો ૂરી ં i ાડો.

ે કૌ ૯

િ ં ે

િ ં ેદ ા i ા ા ા ુ ા

★ િ ે ુ ુક્ષા ી ો ક િ ી ે ી ક ા ુ ાર ાંડ ી કર ી.

★ દરેક ુક્ષા િ ે કરા ાડી ે ો. ા ો ર ા ા i ે ૂક i ો.

★ િ ે ુ િ ો કે ક ે ી ો ો ારા િ ં ે ાક ંક ા ે.

★ ા i ૂ કા, ે િ ે ે૯ે ં ાર ેરી ે કરા ાડ ા.

ા ો િ ે ા

ી રો દી ા ી કં ા ે ો ા ી ૮ ા ે ૮ ારે ૮ ા િ ે. ુષ્ક ં ે ે. ૮ ે ે ાર. ે ારો i, ે ી િ િ ા i ા ા દે ી ેક ા i દ ં ા ે. ારો ો ી િ ે ાર ે ે રા . રા ે ા િ ક ે ા ા િ ક ૮ ક ી કા .

દર ં રા ી ૮ ુ ારી ે ા ે. ેું ી ુ ા 'કર ંકા િ' ે. ી ે ' રા ' રીકે ો ા ે.

ા ે ાર ી ો ી ુ ો કા ો ા ા ા કે ા રાં ર ો ે. ેક ે ી ાર ી ા i- ો i ો ં ા ા ી ા ે ે. ા ું ાકા ર ેર ી ં ો ી ા ે. ે ુ િ ર ુ ં ા ા ી ા ે- ા ે ે ડા ા ી ા ે ે. 'કાપ ો ે... કાપ ો ે' ા ારા ી ા ા ર ુ ે ે. ા ે ી ાકી, ાર, ેરડી ેરે ા ા ે ે ્ ા ે. રા ે ં ી ા ે ુક ા ા ે. ુક ેકા ા ી ક ાર ે. ી ક ા ે ા ં ો ે ્ ા ી ો ા ંદ ેરો ે.

ર ે 'કા ે િ 'ુ ા ો ુ ો ે. ે i દે િ દે i ી ં રિ ા ે ાડી ો ા ે ા ા ે.

ા ંદ ે ૮ ા ા િ રેક ી ા ો ા ે ાર કે ાક ા ે ી i ી ે ે. ી ાર ા ે ી ડી ા ા, ર ા ર ા ક ા ે ી દુ ં ા ો ે ે. ી ં ા i ી ાકા i ડ i િ દોં ં ી ો ા ે ૮ ુ ા ે. ા ા ે ૮ ં ા ા ી રા ી રી ે.

ા ો ા ાર ી ૮ i રરાષ્ ્રી ેત્રે ા િ ા ો ે. ે ા ા ા ે ાૈર ી ા ા .

કુદ ા ા િ દ i i િ દુ ં ે.

❀ ❀ ❀

કે ે

ઙ કુ ।

ઙ કુ । ો । : ેર ી । ી । કિ ક ।કાર રીકે ી । ે. । ।િ ે ત્રે ે ું દા ી ાત્ર ે. । ।િ ે ત્રે ે ું ે ે ‘ ું’ કા ે. ‘ િક ।’ ે ી ક । ે. ો ‘ ો । ેું ર’ ે ે. ુ રા ી ।િ િર દ ે ુ રા ી ।િ કાદ ી દ્વારા ે । ે ે । । ાં ું ે. ી । ે ે । ેક ુંદર ી ે ીું ે.

ુ ે ી ાં ે ।ંદ ુ ંક । । ી । કરી ે. । કો ે કારા ક દિ કો ।ી ે ો ારે દુઃ ો ે । ો ી. દુઃ ાં કે ી રી ે ુ ે ો ું ે ુદાં ુદાં દા ર ો દ્વારા કિ ે ર દો ાં ું ે. । ે ે ાં ।ંદ ાં ર ેું ે ે.

િ રિ િ ાં । ી કુ । ે ી ે ે િ. ાં ારેક ેક । । ે ો કિ ે ે । ાં ો । ી િ િ । ેકુદર । ।િ ાં કિ ે ો । ી િ । ે. દુઃ । ે દ ી ો ।ે- ે ંદ । ે ।ી કિ । ।ડે ે. કાર કે દરિ । ે ારે ર ી કે ો । િ । ી ર । ો ી ી. ે ો । ી ો ી ાં ર ે ે. ૂર ે ે । ે ।કા ે ે ી કો ર ી ી.

ો ુંકો ે ર ે ે
ે કદિ ારે ી ુ ે કે કે ે
। ે ો ક ી ે કે દરિ । ી ો ાં
ે ર ી કુદર ી ર ે ે.
।ે ાં િ ાં ી ।ડ ાં ૂકી ે ે
કા ી કા ી ો .
ેક ો ું ે ો ે । ાં ો ેું
।ો । કરે ે ે રો .
।ું । ી ે ડી ારી ાં
। ો ો ે ે ે.
। ે ો ક ી ે કે...
ાં ો ાં । ી ો ।ે ે .
ી ી ર ી । ી ો ી.
– ો કાં । ો રા ે િ ।

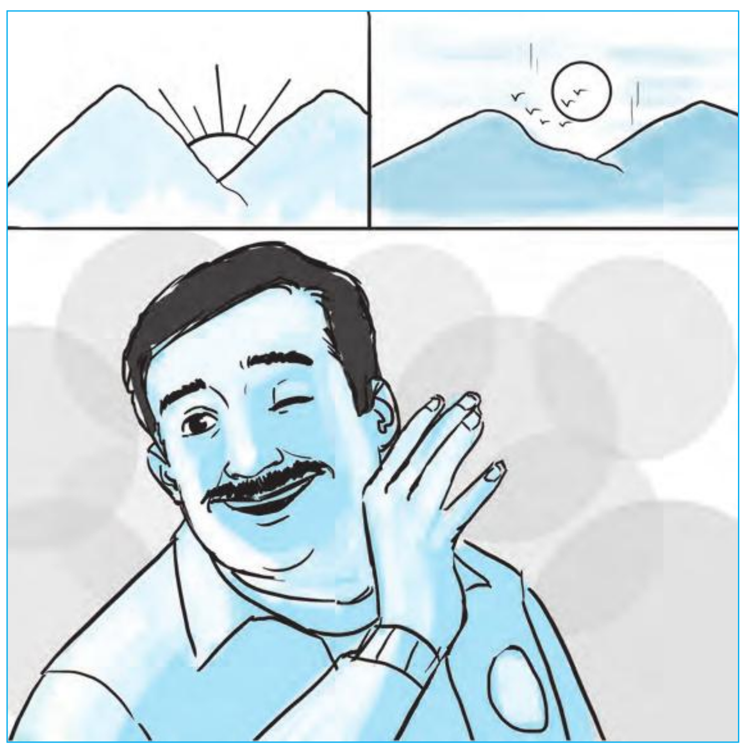

ી ર ા ંદર ે ી.
ૂર ો ે ે ા ી
ારી ર ાકા ે ે ે
ા ે ોક ી ે કે...

ા દ ક ં

ા કૃ ા દ કરા ં ે ં ા ો ા ુકે ા ે ા ી ૂ ે . ી ે ે રી ા ી ે ાું. ા ા ં ાું. ં ુ કે દુઃ કો િ ા ો ા ી ર ીકારી ે ી. ુ ં કી ું દુઃ ં ાર ી.

ૂ દિ , ૂ ે ાકા ી િ ો ૂી કા ં ે દા ર ો ુ ા ો ે ો.

ૂો ા ા ુ ં ા ા ો ા ક ો ૂી દરિ ો, ૂ , ર ી, ો, ા ર ા ોી ા ી ા ો ા ી ી ાકા ા ંદ ી ૂ ા કર ી.

ો ી દદ ી દૃુ ો ી ાદી ાર કરા ી. ક ૂ ો ી ાદી ાર કરા ી ે ી ં ા ા ી િ ા ર કા ાડ ો.

ેક ા ં ીડ ે ીડ ં ક ા ો ંદ ા ા કરી ુ ા ક ા ી ે ા ા ો ા ી ક ા ી.

ાદ ા

. ે ા દો ાકા ં ા ં દો ો ો.

( ) ા ક ( ) ંડાર (૩) ફૂ ા ( ) ુ
( ) ેી (૬) ું ( ) ે કુ (૮) કૃ

. કોં ં ો દ ંદક ે ો.

(ાકા , ે ર ા, કૃત્રિ , ા ું, , ી ર)

( ) ર ા ( ) ા ા (૩) ું
( ) ( ) કુદર ી (૬) ાર

.૩ ' - ' ે ા ં ેડ દો ો.

. ૪ દો ા ્ક ો.

( ) ંદર - ________, ________, ________, ________

( ) ક્ા - ________, ________, ________, ________

(૩) ્ર - ________, ________, ________, ________

( ) - ________, ________, ________, ________

( ) ો - ________, ________, ________, ________

. ્ i i દ દો ો.

( ) i - ્, ો , ્, , ત્ર

( ) ક્ા - , ા ા , ો , ા ,

(૩) ્ર - ્ i, ાદિ , ્ , ા્, ર્ુ

( ) દરિ ો - ્ક્ર, દ , ા ર, ર ક્ર, ારિ

( ) ર - ક્ર ા, દ ા, ર ા ી, ર ી , ્

. ૬ ો િ ક ંદ ક ો.

( ) ક ર ....

( ) ત્રો ી ( ) ડી ો ી (ક) ક્ુદર ી

( ) ક ા ો ા i ક ો ા ્ ા ....

( ) ી ા i ( ) ા i (ક) ા i

(૩) ક ો ો ....

( ) ારા i ( ) ક ા i (ક) ી i

. ો ડો.

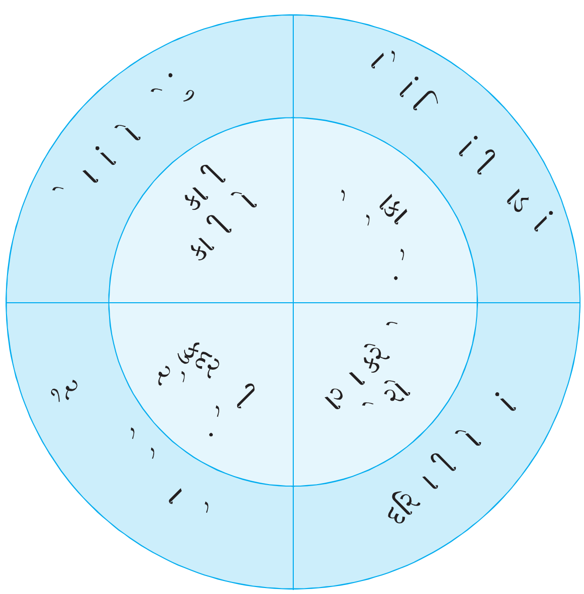

. ૮ કો ` ક ો.

( ) ો િ ા રા ાર -

( ) ી ` ા ી ાર -

(૩) કા ી કા ી ો ` ા ાર -

( ) ા ` ` ` રા ાર -

( ) ારી ું ંર કર ાર -

. ૯ ` ા ` દ ાં ંકિ ો.

( ) ુ ` ` ા ા ી ી ી ા ી.

( ) કિ ` ` ક ા કદી ા ી ી.

(૩) ં ર ી ા ી ાં કદી ો ા ી ી.

( ) ૈ ા ો ા ાં ા ંદ ાં ર ` ું ` `.

. ુ કા૯ ો ા ા ૅ ારા દો ાં ો.

★ “ ` ા ી ી ા ` ી,

ુ ૯ , દુ: કી રે ી”

ા ંિ ાં કિ ` ક ` ા ાં ` ` ` ારા દો ાં ૩ ી ા ો ાં ક ો.

. દ ો.

( ) િ ું - ________ ( ) દરિ ો - ________

(૩) ________ - ા ાં ( ) ________ - ` ા

( ) ા - ________ (૬) કાં ો - ________

. િ ` ા ા ો.

દા. . - ીું - ી ા

( ) કાું - ________

( ) ા - ________

(૩) કડું - ________

( ) ીું - ________

( ) ું - ________

(૬) રાું - ________

. ૩ ોૅિ દો ો ો.ૅ ા, ૅ ા,િૅ કેકિ ા દૅૅૅ ાૅ ો.

( ) કિૅ ૅક ાકદી ા ી ી. ________

( ) દરિ ો ા ંદ ી ો ો ડાડે ૅ. ________

(૩) ાૅ ાૅી ૯ ૅ ૅ. ________

( ) ા ૅ કારાત ક દષિ કો ા ા ો ૅ. ________

ક૯

★ ૨ૅ ી દદ ીકૃષ – ુદા ા ી ૈત્રી િૅ ો ૅકાદ ં ો ીિત્ર િ ાિ ા ો.

િૅ i

ૅરા iીૅૅા ા ા,
ા ો ૅ ોૅ ી ા ા.

ૅ ીો ૅ ૅ iૅ.
ૅ ી ાડીૅ ી ા ા.

ો ારે ૅ ાક
ંદર ીૅ, ી ા ા.

ો ા ીો, ડરો ીરે,
રી ા ાૅ ારી ા ા.

ૅ ી ાક ાું ા૯ું,
ૅ ં ી ૅકે કી ા ા!

ૅા ાક iૅા ાiિ ૅ.

❀ ❀ ❀

ાક કા

◆ ે i ાક ો i ો.

( ) ( ) ા - ે ા કરે ે.

( ) ા ૃ કર ા ે ા ે.

(૩) ાુ ાિ ે ે.

ર i ા ો કારાત ક ે કાર ે i ' / ા, િ, ી' ે ા કારાત ક દ ી.

( ) ( ) ા ૦ ા ા કર ા i ો ી.

( ) ે ી ા ે ુ ા ે ા ો ા.

(૩) ે ે કો ું i ળું િ.

ર ા ા i ' / ા, િ, ી' ે ા કાર દ ા૦ ા ે. ા i ા ે કારાત ક ા ક ે ે.

ાદ ા

. ા ો કાર ો ી ાુ i ો.

દા. ૃ ો ો ા ે. : કારાત ક ા

( ) ાુ ા ે ે ા િ ા ે. : ______________

( ) ે ા ા ી ે ે ે ી ે. : ______________

(૩) ુંકે કં ા ી ી : ______________

( ) ે ે ાકર ે ે ા ા ા૫ ા. : ______________

( ) ે ે ે િ ા ે ું ે. : ______________

◆ **ાદ ા ો:** ી િરા િ ો ર ી ા ા કાર કી ા ે. ૃ િરા ા i ા ો ે િ ા ા ક ે ા. ાિ ા ા ા ે ા ે ા ક ે ા ે દૃ ારિ ા ા ા ે દૃ ાર ા ક ા ક ે ા ે.

. ી ે ા ા ો ા કાર િરા િ ો ા ા રેક ો.

( ) ે ૦ ાકર iું ું ી ા : ______________

( ) ા ા ા! કે ું ુંદર દ ે! : ______________

(૩) રા ા ે ા ર ા ા ુરા ો ે. : ______________

( ) ી. ી. i ે ક ે ર ા કા ક ો ે ે : ______________

( ) ! કે i i ો ી! : ______________

i ો, િ ા ો ે ક્ક ક ો

ા, ા ા ે ૂ ત્ર ે ે ી ો ે.
ે ો i ી ેક ી ા ે, ેક દાદી ા ે ે ેક ા ી ા ે ી ા i ે.
ત્ર ે ી ા ેક , ો રો ે ુ ા ં ુ ેક ેક ૂ ે.
ેકે ં ી ડ્રે , ેકે ોક ે ેકે કૅ ે ા ે.

- ા ાિ ા ે ો ા ં ુ ેકે,
  - ત્ર ે ે ી ો i ીકો કો ી ા ે િ ં ુ ં ુ
  - કો ે ો ડ્રે ે ૅ ો
  - કો ી ા ે ં ુ ૂ ં ુ

- ા ે ા ો કા ે ા ે ેકે ક ા ો ા ે.
  - ા ે ોક ે ુ ી. ે ે ી દાદી ા ે ા ી ે.
  - ે ી ા ે ા ી ે ે ી ા ે ો રા ં ુ ૂ ે.
  - ે ી ા ે ુ ા ે ે ે કૅ ે ુ ે.
  - ે ે ં ી ડ્રે ે ૅ ે ે ા ી ા ે ા ી ે ે ૂ ી.

- ા ો ે ો કો ો ૂ ો ક ો.

ે ી ો	ડ્રે	કો ી ા ે ા ી	ં ુ ૂ ે
ા			
ા ા			
ૂ			

- ે ા ે ા દો ે ે ા ા ાક ા ે ો ો.

ૅક, ો રો, કો ં ુ, ં ુ, ાિ ક, ા , કા ે, ર ી
i ં ુ, ૂરકા , ા ં ુ, ા ં ુ, , ોકરી, ં ુ, ે

६

ી ા ા ાકે ા ાં ૢ ાં ુદાં ુદાં ા ુ ા ાં . ાડાં, ાં, ત્રાં ાં, ી ાંકે ી ાં ી ી રી ા ા ી ી ા ાં . ી ી ા ા.

	ર	ા		ી	દ્વિ	ત્રિ	ૢ
		ક	ુ				ર
ા			ા				
	દિ		ક	દિ			ા
ક	ર			ર	ડ		ર
	ક	ક		િ	ા	ક	ા
ૢ			ા	ટ્ટ	ા	િ	
	દિ	ા	ક			ુ	

( ) ૢ	( ) ૢર	(૩) રિ	( ) ાુ
( ) દિ	(૬) દિ કર	( ) દિ ાકર	(૮) દિ ી
(૯) ાકર	( )	( ) ા કર	( ) િ ા
(૩) કર	( ) ાદિ	( )	(૬) ા

- ર ા ી ાં ા ાં ૢ ાં ા ી ી ુક ાં ા ા ાક ા ી ી.

ક્રિ ા દ

◆ ી ે ં િ ત્રો ુ િ રી કરી ે ુ ક્રિ ા દ દ િ ે ે ે િ ત્ર ી ી ે ો.

		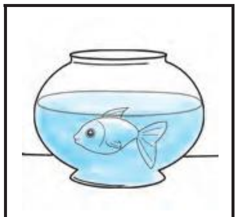	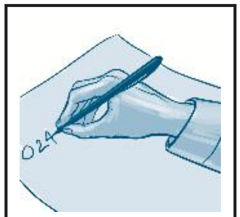	
				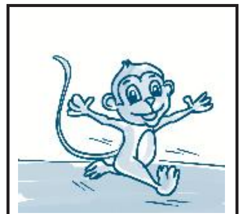
	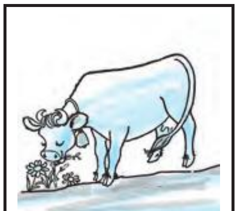	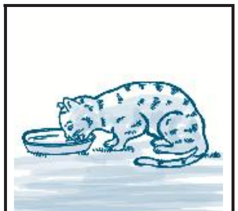		

ાદ ા ો:

◆ ા ં ક્રિ ા દ િ ા દ ે ં ાકર ી ા ા ં ક્રિ ા દ ક ે ા ે. ક્રિ ા દ ા ે ે કરે ે. ક્રિ ા ી ા ં ત્ર ા ં ી કે. ( ) ક્રિ ા ો , ( ) ક્રિ ા ા ુ ો ે (૩) ક્રિ ા ા ી ો .

◆ ી ે ં ા ો ં ી ક્રિ ા દ ો ી ે ી ી ે ી ી દોરો.

( ) િ ા ો રી ા ં ે ર ે ે.

( ) ર ા કો ી. ી. ુ ે ે.

(૩) ડી ં કો ં ં.

( ) ંદરા ડ ર કૂદે ે.

( ) ા ં ા ી ો ર ી ી.

(૬) ડું ર ર ી ર ં ે ે.

( ) રિ ારે ે ક્રિકે ર ી ું.

(૯) ે ે િ િ ં ી ું

( ) કા ં ી ો ડે ે.

( ) િ ુ ં ુ ે ે.

( ) િ ર ે ે ૯ ા ી ે .

(૩) દર ક ડાં ી ે ે.

( ) ડ ા ડ ી ડ ા ો કે ે.

( ) ે ા ી કરી ે ી ે.

કા

◆ દ ા ્કે ં ે.

- િ૯ ા ે ા ં ે.
- ા ં ે.
- ારા રે ે ા ે ે ે.
- કા ે ા ા- ા ી ા૦ ં ં.
- ી ા ં ે ે.
- ેંડૂ ે ાડ ી ે ે ી ા ા.
- ા ીકા ે ે ી ં ીુ.
- કાકા-કાકી ા ીકા ા ે.

્ કા	ં ા કા	િ ્ કા	્ કા	ં ા કા	િ ્ કા
ા	ે	ે	ા૦ ા	ા ે ે	ા ે
ી	ુ ુ	ી	કુ	કરે ે	કર ે
ે ં ં	ે ં ે	ે ે	૭ ા	ે ે	ે
ર ા	ર ે ે	ર ે	રડ ા ા	રડે ે	રડ ે
ા	ે	ે	ે	ે ે	ે
ં ે	ં ે ે	ં ે	ા	ે ે	ે
ફૂ ા	ફૂદે ે	ફૂદ ે	ા૦ ે	ા ે ે	ા ે
ડ ે	ડે ે	ડ ે	્ ા	્કે ે	્કે ે

◆ ાદ ા ે :

ક્રિ ા ે ે ે - ્ કા

ક્રિ ા ાુ ે ે ે - ં ા કા

ક્રિ ા ા ી ે ે ે - િ ્ કા

ારી ે કા ે ે - ક્રિ ા ે દ િ ા ા ે કા કી ા ે

ાઈ ા

. ક ે કા દ િ ે ે ે ે.

( ) ા ે ાર ર ાદ ડ ે. ....

( ) ા ર ાદ ે ે ડે ે. ....

(૩) ા ા ્ ર ાદ ડ ે. ....

( ) ેંડૂ ે દર ર ાદ ીરા ુ ે ે. ....

( ) ા ક ે ા . ...

(૬) ારાં ા કા ે ા૦ ં ં. ....

( ) ં કડાં ે ા. ....

(૮) ા ે ુંદર રં ે ી કરી. ....

(૯) ે ે ા ે ું ે ....

( ) ક ં દા ક કુંડ ેર ે ે. ....

ι ι

ૣ ો: ι ૌ ι ૌ

. ુ ι કક ‘ ιત્રિક’

ુ ι કક : ‘ ιત્રિક’ ι ૯ુ રા ι ι ં ι ι ι ુ ι ૈ ι ત્ર ં ‘ ી ડા ી ૈક ડા ી ી’ ι ી ક ιર દ્વારા ι ી ι કર ં ૈક ι ો ં . ૈ ુ ુ ક ‘ ૢ ડે ૢ ડે ιર ’ ι ૈ ι ι ી ૈર ι ι ૈ. ો ‘ ો ૮ ’ ુ ક ં ૯ ιΓ ι ι દી ક ૈ િ રા ι ૮ ો ι ૈ ι ૈ ι ૈ. ૈ ં ો ૈક ιΓક ૈ ૈ ι ં ι૭ ો ૈ.

ુ કૃΓ ι ી ૈક ι ιΓ ક ોકક ι ૈ. ι ι રા ૈ ૄ ો ૈ ιડ ં ક્રી ι ι ો કડક કા દો ι૭ ો ો. ૈ ુ ૯ કર ιર ૈ ૮ુદંડ ૈ ી ιકરી કર ι ં ι ી. ૈ ં ι ι કડક કા દા ુ ૯ કરી ુ ι ુત્ર ૈ Γ ι ૈ કે ી રી ૈ ι૭ ι ૈ ‘ રડાં ιડાં ι ૈ’ ι ક ૈ ૈ Γ કરી ι ી ૈ ુ Γ કરે ૈ. ι ં િ ι ι ં ુ ι ો ી ι ુ ૈ ૯ ૈ ી દા ર ૈ.

ι ી ૈક ોકક ι. ૈક ι ι ં રા ૈ ૈ ો કા દો ક ૈ કે ι– ι ιરે ુ ι ૈ
કો કા કર ι ι ૈ ι ર ૈ ૮ ιરે ૈ ૈ દૂર ι ιડો ં ોડી દે ι ં...
કા દો કડક. ૄ ો ૈ ι ી ι ો. ુ ι ુત્રો ી ૈ ι દારી. ૈ ૈ દે ં કો ૄ દે ι ી.
ૈ ોકો ι કા દા ુ ૯ કરે ૈ ૈ ૮ુદંડ ૈ ી ιકરી . ૈ ૈ ો ો ι ι ં ι– ι ૄ ં
ૈ ૈ ιડો ર કે ો ં ક્રી ι ં. ૈક ુ ι ૈ Γ ι ૮ ૈ ૢ ૈ. ιરે Γ ι ૄ ι
૮ ιરે ૈ ૈ ૈ ૈ ં ોડી ι ι ી ι ι ી.
ιરે ૈ ૈ ૈ ુ રી ં ૈ ૈ ૈ ι ૈ ૈ ιડ ι ૈ ોક ી ડ ો ιડો ં, ι ૈ ક્રી
ι ι. ι ૈ ી ર ιડી ૈ ો ો ૮ ιરે ι ર ૈ ૈ ι ૄ ι Γ ιર ι ι કે, Γ ι ι
ં ર ૈ ૈ ιરો દીકરો ૢ ો ડે ો ૈ ૈ ૈ ૈ ૈ ૈ ૈ ં... ૈ ં... કૃ ંકૃ ં ૄ ો ી ડા ી ો
ર ι ં ι ι ંડી ૈ ી કરી ૈ દીકરો ι ો રે ૮ ιરે ર ો ૢ ી .
ιΓ ક Γ ι: ι ુક ુત્ર.
કા દા ι ડ ં .
ιકરી ι ιરી. ૈ ૈ ી ં ં ં ુ. ુત્રે Γ ι ૈ ક ી ι ડે ૈ ી ૭ ι ૈદ કરી. ંદડાં ી
ιરી ι રી ૈ ιડ ι ૈરડ ી ં ૈ Γ દા ι ી. Γ દા ૈ ι ુત્ર ૈ Γ ι ૈ ક ι ૄ ી ડા ી
ι ી ક ુ: ‘ ૮ , ι ડા ી ો ી ૈ... ર ι ં ૈ ી ૈ ι ી ૈ ι૭ ો ૈ. ુ ૢ ો ડે ι ૈ
ર ι ં ι ી ૈ ι ી ો ૈ ૈ ક ૈ કા ૈ ι ી ૈ.’ Γ ι ુ ι ુ ι૮ ૯ , ો ι ι ર ι ી ι, ૈ ι
દીકરા ι ૈ ι ૈ ι ી .

ા ા ડા ીડ ં ાં ા ે ક્ી ે ા ા ૈ ું ૈ ાર ા ું ેકા દા ી ર ા ક િ િ ા ે ે ો
રી ી ા ે કી ી ા ે ા ા ા ા ર ા ાડા ાં ૃ ો ી ા ે ા કડી ૂં ડી ા ી ે ાં રા ા
કે ાં ી કો ે કે.

દીકરો રો િ ા ે ા ા ું ા ી ા ો ે ે દ્િ ો ાં િ ી ાર ા ા.

રા ો ૂ ી ો. ે ા ાં ે ક િ ાર ૭ ો. ર રં ો ારે ી ું ા ી ાકડા ી દાંડી
ા ી રા ે ર ો ે ૂ ા૯ું... ‘ ા ાં ો ા ૂ ર ો ે ો ા ો ો’

ૂં ા ે ા ુત્ર ે િ ા ે દદ કરી ક ું : ‘ ે ુકડા ે ો ા ા ી ા ે ા ાં ક્ુ... ે
ા ા ી ર ે ે ૂ ે ર ર ે ે ો .’ રા ુ ા.

રી ેક રા ે ો ુકો ૂ ો. ‘ ાડ ા િ ા ે ા ે ે ું ો ી કે ’ ે ો
ુત્ર ૂં ા ો. િ ા ે કે ા૯ોઃ ‘ ા ો ા ર ે. ર ાં ે ા ડું ા.
ાડ ાં ૂડો ા ...’ ા ે ો ી ો ા ાં ે ૂડો ક્ી ે ા ુ ા ડું ી ી ું.
રા ે ે ું ો ે ા ે ેરી ે ે ું કે ંદર ી ા ી ો ો ા ે ા ુ ા ા ડા ે
ે ો ું ો. રા ો.

ી ેરી ે ે ે ુ ા ે ા ા રા કો ડા ા કે ો ેક રી ે ો ી ા ે ે ા ા ક ું. ૮ ારે
ુત્રે ે રા ા ર ા ે ા ી ા ક ીઃ ‘ ર ા ારે ાં ે ા ા ી ર ારા િ ા ે ં
ં ાં ોડી ે ા ી ો ાં. ે ે ે ારા ર ા ાડા ાં ા ી ૂં ડી ાં ંડ ા ે. ુ ે
ડ ા ા ંડાર ા ારા ે ાર ા ે ૈરા ો ુ ો ો રી ે ારી ા ેરા ા ે. ે ા ો ે
ક કરો ે ો ા ૈ ાર ું.’

રા દં ર ી ો.

રડા ી ે ા ર ો ે કાર ા ે ી ર ર ા ો ો. ા ી ે ડ ા ા ંડારો ે ા ં ાં ૂકી ા ા ે ૢ ે ર ે ારી ા ા ે ો૭ ી, ેંુ ે ે ંુ ે ા ો કા દો રદ ો. ેંુ ા કો રડાં ા ો ુ ા કે ા ંડાર ે ! ા ે ૃ ો ા ો ાર ો ે. ે ાર ા ે ા ા ેકાિ ી ે રા

● ા ૅદ ૅક ં ●

ુ કૂાિ ાં ે ાંિ ા ો ા ે ે ાં ા ા-િ ા ૮ે ી ે ી ા ીિ ક ા ો કર ી. ાર ી ંકૂાિ ા ‘ ા ૃદે ો ,િ ૃદે ો ’ ા ૢ ૯ ા ા ી. ા ાિ ા ી ા રી ંા ો ા ે ાત્ર ેર ા િ રંુ ા ી દિ ા ા ા ૅદ ૅ ી ર ે ે ે ાં ેક દા ર ો ા ી ા ાિ ુ ે ા ારે ો ૢ ી ે ાિ ારો ા ર ે ા ે રી ા ૮ ાં ા ક ાિ ી કે ા ા ા ે ો૭ ંકારંુ કર ા ી દરેક ક ે ો૭ રી ે ડ ી ે ી. ૃ ો ાત્ર ો ા ા રિ ાર ો િ ા ે દે ો ૢ ૯ ાર ો ો ા ી ા ે ા ાં ે ૢ ૯ ાર ા ે ી ે ેંુ કર ાંુ ે ે ી દ ા ા િ ા ો ા ાં દ કર ી.

ાદ ા

. ે ા દો ાેકૂાિ ાં ા ે ા દો ો.

( ) ાદર ( ) કો (૩) ુ દ ( ) ૅ
( ) િ ા ી (૬) ોર ( ) ાંુ (૮) રડાં

. દા ા ે દ ો. દા. .: ા- ે ા

( ) ડ ( ) ંુ ા ી (૩) ( ) કાર
( ) ુ ા (૬) ં ( ) ૢં ડી (૮)

.૩ ા ે ા દો ો ો ક ે ાક ા ો.

( ) ૢ ી ( ) ાુક (૩) ૅ ા ી ( ) ડા ોડ

.૪ ‘ ા ા ’ ે દો ો ેક દ ે. ે ા ે ે ા દો ા ે ેક ેક દ ેડ ે ેક દ ા ો.

(ુકી, ત્રો, ાકર, ેદા)

( ) ન ( ) ોકર (૩) ેદા ( ) કા

. િ ો ે ે ા િ ા ેડ ા ો.

‘ ’ ‘ ’

( ) દં ર ી ું ાદર કર ો
( ) કિ ું દરકાર કર ી
(૩) ેું ી ું ા િ ં ડી ું
( ) ર ા કર ી ે ાર ું, ું
( ) ૯ં કરું ા ા ા ો

.૬ ો૭ િક૯ ંદક ાક ફ ો.

( ) ા ોકક ા ________ ી ે
( ) ા ( ) ાર (ક) ેરિકા

( ) રા ેકા દો ક ોંકે ા- ા ________
( ) ાંદા ડે ો ે ેદૂર ાડો ાં ્કી ા ા ાં.
( ) કા કરી ક ા ો ો ર ાં ી કા ી ્ક ા ાં.
(ક) રડાં , કા કર ા ર ે ૮ ારે ે ેદૂર ા ાડો ાં ોડી ા ા.

(૩) ુત્રે ં ાં ્ો ડે ે ાે િ ા ે ે ા ે ે ાં ે ા ________
( ) ા ાર ેરં ેરં ી ્ો ી િ ા ી કરી.
( ) ફ્ ાં ફ્ ાં ે ો ી ડા ી ો ર ા ાં ા ા ાંડી.
(ક) કા ા ા ા- ા ા ુકડા કરી ાં ા ાંડ ા.

( ) ો ા ા િ ાે ક ી ડે ે ાે ુત્રે ________
( ) ાંદડાં ી ારી કરી
( ) ા ી ારી કરી
(ક) ા ાદ ા ી ારી કરી.

. ા ો, ે ે.

( ) કા દાું ૯ં કર ારે કર ા ાં ા ી
( ) િ ા ર ી ા ી ાે ુ ાે ર ા કરી
(૩) ં ાં ી ા ા ા ી ુ ાે િ ાે ા ા ા ારા ા
( ) ે ેરા ેકા દો રદ ક ોં

.૮ ા ાં ો૭ િ ે ો ે ો.

( ) ________ કા દો
( ) ________
(૩) ________ ં
( ) ________ ુત્રો
( ) ________ ાં
(૬) ________ ે ે

. ૯ ે ાંકિ દ ે ' ા' ર ા ાક ફ ો.

દા. . રા ી ો.

ા : રા ા ાં ા ી.

( ) ુરિ ો ા ુર ો.

( ) ુરુ ા ા.

(૩) ી ા ા કા ાં કુ ી.

( ) ી ી ુંદર ો ક ો.

( ) િ ા ો ે ા ો િત્ર ો.

. ારાં દાદા-દાદી ા ા ા- ા ી ે કે ી રી ે દદ કર ો ે ો.

★ ' રડાં ાડાં ા ે' ક ે ા ોકક ા દ્વારા ા ક ા ે ા ી કો ક ે ે ા ક કર ી ા િ ાં
ક ો.

ક૯

★ ારાં ા ા-િ ા કે દાદા-દાદી ી દદ ી ારા િ ાર ી ો ા ાં ો ી ાર ે ી ી ા િ ુ ૈ ાર કરી
ર ા ડી ે ે ા િ ે કે ા ે ે ા ો.

✪ િ ે ાં ✪

ો ે િ ા ા ે...

ે, ે ક ા ાં, ા કરું ે ારા ાં ી ુ ો, ં િ, ઙ િ ા,
ો ારું ે િ ા ે.

ે દિરે , ા ુ, ા ા ે ારાં ક ાં ી ા, ો, ો િ
ા ો ારી ે િ ા ે.

કરું, ે કરું, ા કરું ે ારા િ ાં ી કાર, િ ા, ો ા ો
ા િ ા ો ારી ે ા ા િ ા ે.

ે ર ાલ ા, ા ા કરું ે ારું ા ે ારા ાં ે, કરુ ા, ૈત્રી,
ા દ ા ો ારો ારી ા ે ો િ ા ે.

– કુંદ િ કા કા ડિ ા

ો ે ુ ુ ા- ા ે ો િ.

❀ ❀ ❀

ં ો ા ા

િ ુ ા ેકા

ગિજુભાઈ બધેકા : 'ગિજુભાઈ' તો તેમનું હુલામણું નામ હતું. તેમનું પૂરું નામ હતું ગિરજાશંકર ભગવાનજી બધેકા. બાળકો પ્રત્યે તેમને અપાર પ્રેમ હોવાથી તેઓ બાળકોની 'મૂછાળી મા' તરીકે જાણીતા થયા હતા, ગુજરાતમાં મોન્ટેસરી બાલશિક્ષણના પ્રણેતાએ 'બાળવાર્તાઓ' અને 'બાળસાહિત્ય ગુચ્છ'નાં સોથી પણ વધારે પુસ્તકો દ્વારા આદર્શ બાળ સાહિત્યની રચના કરી હતી તેથી તેમને 'બાળસાહિત્યના બ્રહ્મા'નું બિરુદ મળ્યું હતું.

'દક્ષિણામૂર્તિ' માં શિક્ષક તરીકે ફરજ બજાવનાર ગિજુભાઈએ 'પશુપંખી ગ્રંથમાળા'નું સર્જન કર્યું હતું. તેમાંથી જ પ્રસ્તુત પાઠ લેવામાં આવ્યો છે.

આ પાઠમાં દરેક પંખીની વિશેષતા દર્શાવવામાં આવી છે. માણસો વિશે પક્ષીઓ શું ધારે છે તેનો ખ્યાલ પણ તેમાંથી મળે છે. પંખીઓ મહાસભા ભરે તો તેઓ પોતાની શક્તિઓ વિશે શું કહે અને માણસજાત વિશે કેવી કેવી ફરિયાદ કરે તેની સુંદર કલ્પના અહીં વ્યક્ત થયેલી છે. બાળવાર્તા કહેવાની લેખકની સ્વાભાવિક કુશળતા આ પાઠમાં જણાઈ આવે છે.

ં ી ોક ે: " ા ો ો ા ા રે ે; ા ા ં ુ ો ે ા ા રી! ૮ ારે ા ે ા ો ા ા ૨ી ું ા ે ેક ો ા ા ી "

" ા ો ા ે ેકરી ે દુઃ દે ે. ા ં ડાં ા ે. ા ં ીં ં ો ા ે ારી ા ે ે, ો ી ો ી િ ો ં ા ં ે ા ં ા ે કા ે ેકે ે ે, ે ો ા ા ો ે ો દ ી ૨ ં રાં ં ૂરી રા ે ે. ો ું ા ી ક્રૂર ા ો ા ે ોકાર કર ો ે ે રા ો કરી ે ી ૨ ોક ં ા ે ું ા ડે ું ા ે ુ ી ે ક ી ા ે ડ ડી કી ે "

ા ા ી ૮ ા ેર ે ારી ો ા ા ી. ં ી ું ો ું ં ા ા ા ંડ રીકે ંદ ક ુ. ોદા રી ા કાં ા ં ૢ ો ી ા ો ે ા ો ે ા ંત્ર ા ી ારા ો ે કી કરી. ં ે ં ે ે ાડે ાડે ા ા ી ત્રિકા ો ેં ા . ૨દે ા િ િ િ ો ે ા ંત્ર ોક ા ં.

ક ં ેકા રો ં ેક રીકે ોડ ે કરી ે ૦ ા ા ા૭ ં. ક ૂ રો ે ો ં ો ે ે ા ો ે ારે ૂ ં. કો ે ં ી કા ે ંરોકી ી. ે ારી ુંદર ી.

ે ા ો ા ી ં

દે ૨દે ં ે ા ો ં. કા ીર ો ા ો ો; ં ો કર ોર ો; ં ા ો ા ો; ુ રા ી ક ી ી; િ ા ી ો ી ેરોિ ા૯ ં ં. ં ા ારી ી.

કા કા ો ાર ં ા ી , ે ં ે ાર ી ા ો ો. કા ેક ા ી ેર કર ા ં ા૯ ો ો.

ાર ડ ુ. કૂકડા ો ે ે ા ો ે ાડ ા રા ા ા. 'કૂકડે કૂક કૂકડે કૂક' ારેકોર ૨ ુ. ે ા ો ી ા.

ોદા રી iિ ં i ા કરી, િત્ર ી, ી ે ા ુ ા ા ા iડુ. ં ા ુ ા ુ. ાડ ે ેકરા ો ા ી ૂ ંારા દે ા ા. ી દે iદ ં કરી ા ા ા ા i ા૦ ા. ેદ ી ૂરા ા i ી ી. ંડ િકાર ૉ ો. ાન્િ ે૦ ા ા ા ેી ી.

ુ ી દર ા ૂક i કાકાકૌ ા ે ંાર ા ી ી ક ુ: "ેકત્ર ે i ી ંુ ો ે ી િ ી ો! ં ુ ી ી દર ા ૂક ા ો ો ુ. ુ ાે ે ી ી ો૭ રુડરા ાે ે. ા ા i ે ા ી કો ી. દ ી ારી i િ ા ી કા ી ે ા ડ ા ો ુ ા ૂર ે. ે ે ેક ે િ૪ ા ા ા ા ુ ા ે ુ ે. ા ે ાે ે િ ા રે ુ ે. ે ે ી ં ી ો ે ી ૉ ારી ે ા ી ો ા i ે ારોક ૉ ે, ે ાે ે રે ર ે ો કાર ા ો ે ે."

ા ો ી ે ી કી ા ર ા ી રકી ે ા ક ુ: "ં ા કાકાકૌ ા ા ે ેકો ા ુ ુ." 'કૂકૂ' ે 'કોકો' ે 'કુ ક કુ ક' ે 'ા ા' ા ા ાે દર ા ૂર . ક ક ા ા ો ી ી ો ો ો ો. કા ા કાં ા ા ી રદ ા ી, ે ે ુ ી દર ા ૂક i ક ુ:

" ા i ારે i ા ો ે ે ો! ે ુ ી દર ા ૂક ા ી ાે ે ક ા ી ે ે ાે ં ા ો કાર ા ુ ુ. ોડા દો i ં ા ે ે ો િ કરા ી .

“ ા ૃ ું ર ાકિા ે. ેું દા ે ે રે ર ુ ાં ાે. ે ાં ીં ાં ે ાં ાં ુંદર ેકે િ ા ારા ાે ુ ાં ે ે ાે ા ી ાે ી ાં ાે ે ે. ે ાં ડાં િત્ર ા ે. ુ ા ાે ે ે ારી ી ા ાં ાં ે ે. ેક ેક ડું ાે ા ી ડા ે ડું ા ે! ે ા ાં ા ા ાં ી ે ે ી દ ે ાર ે. ેક ાર ે ાે ા ે ી ા ી ાે ી ે ારી ા ા! ા ે દોડ ા ાં ાં ાેિ ાર ા ે. રે ર, ુ ા ે ે ાે ા ક ે.

ા ૃ ુ રીકે ૂં ા ા; ે ાુંકા કા ાલ્ું. ી ે ાે ી ાં ાે કરી, ી ી ૂંડી રા ી, ાે ા ી ે ા ા ે ાે ર ૂ ક િ:

“ ા ે ાે, ે ા ી ા ાે ત્ા ક ર્ે. ે ી ે િ ી દૂર ા ાડ ા ેકરા ાે ર ર ી ે ી ે. કો ાેર કે ા રું ુડ્દું કો ી ું ડ ાું ારી ાં ા ાં, ે ારી ં ારી ર દા કર ા ડી ે ી ે, ે ી ડ ી ી ે ાે ા કર ાે ે ારું કા ે. ારા કા ાં ર ં ે દદ કર ાર ડી ે ાે ા કા ડા ં ુ ાે ા ે ી ી ે.

ાૈ ે ા ા ડ ડા ા ે ી કો ી ં ુરા ી ે ા ા ે ારી કરી.

ી ા ા ા ે ાેલ્ ા: ા ી ંડ ી ાં ુરા ા ા ા રી ે, દરિ ા ા ા ાે કો રી ી. ાં, ાર , કૂકડી, ક ેરે દરિ ા કર ા ેક ાે ા ે ા ાે દાર રીકે ં ં ું ા ૂ ું ું. ં ી રી ે ા ક ે.

ં ે ા ાર િ ા દર ા ાે ીકાર ક ર્ે.

કો કં કો ા ે દર ા ૂકી: “ રે ર, ા ે ેક ા ાે િ ા ા ી ર ે. ં ારું ું કે ા ેકા ે ા ે ૂરે ૂરો ા ક ે.”

ત્ ાં ાે કા ડો ે ડી ેદ ારો રીકે ાર ડ ાં. ે ા ા. ુ ે ા િ ા ા રીકે ૂં ા ાે.

ક ૂ રે ા ાં ા કરી ક ું: “ ા ી ંદ ી રા ર ે. ે રે રા િ ા ા ે. ા ે િકારી ાેકો ે ે ા ી ે ી ા ે ી ં ી ાે ાે િકાર કરા ે ે. ે ા રી ેકે ે ી ે ાે ારા ે ા રી ા ાે ે િકારી ાે ી ા ે.”

‘ ી ી’ ‘ ુ ુ’ ે ‘કુ કુ ’ ા ાેકાર ા ે ક ૂ ર ું ા ાૈ ે ીકા ુ.

કા ડા ાે ા ાે ા ાં ી ેક ાે ાે કા ડો ાે ાે: “ ારે ા ું ે ેકે ં ારી કા ાં ીં ાં ા ી કો ા િ િ િ રીકે ા કર ા ાે ાે ું. ારી કો ે ેર ુરા ુંકેું ુંદર કા ક ુ ે, ેું ાે ક ઁ કર ા ારું ી ર ું ે. ારી ા ી કો ે, ે ી ા ી ંદકી ે ે ાડ દૂર કર ા ે ે ા ી ે ે ી ે દુ િ ા ા કો ુરા ા ા ે િ ા ી ાે, ે ારું કા ેક દિ ં રા ી ે ાે ા ાંદી ડી રી , ા ા દે ાં ારે ાં ારે રો ાે ા ે ારેકોર દુઃ દુઃ ડે.

“ ારીકો ા ારીંડ ર ી ેક ી ા ર ૂકરું ું. ે ે ી ે ીકો ાુ ો ારી ોર ો ે ા ે ે. ે ો ૃ ે કરી, ો ા ં ડાં ારાં ે ં ૂકી ા ી ે. ારી ો ી કા ડી ા ો ે ુ ી ો ં ડાં ે ી ે ેરા ા ે. ા ા ંકો ા રા ા ી ા ર ે.”

ૌ ે કા ડા ી દર ા ર ા ી ં ીર િ ાર ા ાું રા ી, ા ાંું.

ેક ર ાર ી ે ી ે ે ંદા ી ી ં ે ર ે ે ુું કર ા ી ો દર ા ાો ો:

“ ા ો, ુ ો ારું કેું ુન્દર ે! ેુંકાર ે ેકે ં ાત્ર ા ી ર ેક ે ોર ી ે ા ું કરું ું!”

કા ડો ોિડા ો ે ડી ડ ો! “ રે ા ા , રા ો રા ો. ે ો ે ! ું ો ‘ુ ૈરા ે ૈૂરી’ ેુંકરે ે. , , ારી ે િ ે ી ુ ા! ારા!

ો ો ો ર ું, ુ ે ી ી ારી ંિ ા રી.

કા રે ી ી ા ે ો ાદ ે ે ા ે ા ા ેક ૂ ર ે ાર ી ા ો કરી. ૌ ં ી ો ે ે ં ે ં ે ી ું ે ી દર ા ૂકં ે ો ી:

“ રે રક ૂર ેુંર્િદોં ી ી ુંકો ી. િત્ર ૃ ાર ા ે ા ં ી ૂર ે. ાર ં ી ો ે ોક ૂર ી ે ડે! ા ાર - ાર ી રા ૂ ંર ી ક ં ી; ે ો ો ા ે ર ે ે; ે ો ે ો ે ે. કો ાર ી ેક ે ારી ં ે ો ી ું ૂરી ૂરી ે રે ે. ા ો ે ો ક ા ં ા ો ં ે ા ો ી. ં ી ો ા ં ા ા ે ી િ ા કરું ું.”

ં ી ો ેકા ર ા ે ી ા ી ી ં.

ૃ ાર ી ે ર, ક ૂર, ો ં ેરે ી રિ ાદો ેં ા . ા ે ં ડાં ા ે ે ા ે ૌ ે ે ‘ ર ’ ા રા ો ક િ.

ા ો ોડા ે ં ુ ો ી ા ં ી. ે ી ે ે ર ા ી કે ે ે ે ે ં ા કે કું ે દ્િ ેકો ી ે ં ા ું િ.

ે ા રા ં ૂ ડ ે રા ો ોકીદાર ી ી, ા ર ા કરી. ી ર ો કા ર્ક ો.

ડૂ કી ાર ા ી ર ં ક ે ી ા ી, િ ા ાર ા ં ા , ુરા ં કા ડો, દોડ ા ં ા ૃ , ે કૂદ ા ં રૉિ ા ાં ં. ાદાર ા ો ા ે ો , કાકાૌ ા ેકુ કુ ૂ ા ા. ૌ ે ાૅ ા ા ે ા ૃ ં.

ી ા ા ો ો ાૅ ો. ુર કં ે કો ા ે ા ા ં, ક ા કરી ાેર ા ા ા. ુ ુ ે ી ી ી ે ં ા ી. ે ા ે ૌ ં ારં ક ા.

ૌ ુ ી ં. ા ાુંકા રૂું ું.

● ા ૈદ ૈક ં ●

ુ ા ું દ કરા ં ે ંિ િ ા ો ા ા કા િ ે ૦ ા ી િ ા ો ે િ િ ુ કર ા. ોદેદારી, દર ા , રા ે ે ી ં િ ૫ ં િ ી ા ી. ા ી િ ા ે ે ા ા ી. ી ી ા ં િ ી ં ી ે ો ા ી ા િ ે ક ્ કે ર ્ કર ા ું ર ુ. ા ા ા ો , ં ા ે ે ી િ ી ા ા ા ે ા ો ર ી ં ી ો ે ી ે રા િ ા ં કરી િ ા ો ં ં ૦ ો ી, ે દિ ા ં ી ે કે ા ે ર ા ા ી. ા ે ા ા ં ી ો ક ક રી ે દદ ા ે ે ી િ ૢ િ કર ી. કા ડો, ડી, ી ં કા ં ા ૯ ે ા ે ‘ ા િ ા ી’ ા ે ંક ી ે િ ે િ ા ો ં ૃ િ ા ા ો ર કરી કા .

ા દ ા

. ે ા દો ા ે ફૂિ ં ા ે ા દો ો.

( ) રિ દ   ( ) ં ક ો   (૩) ોક   ( ) ે
( ) ્ ે   (૬) િ ૨ િ ા   ( ) િ કારી   (૮) ર ે

. ‘ ા ી’ ે ે ો ા. ે ા દો ા ‘ ી’ ાડ દ ફ ો ે ે ો ‘ ો.

( ) ----રા   ( ) ----ુ   (૩) ---- ા ી
( ) ---- ા ી   ( ) ----રા ી   (૬) ---- ા ા

.૩ ્ ા ા ે દ ા ો:દા. .દ ે ક - ે

( ) દરેક ં - --------   ( ) દરેક ર - --------
(૩) દરેક ા - --------   ( ) દરેક રા - --------

.૪ દા ા ે દ ો.દા. . ંિ - ંિ

( ) દો   ( ) ા ા
(૩) િ ક   ( ) ે

. ે ા દ ્ ા ે ક દ ા ો.

( ) ં િ ો ે ું-
( ) િ ા ાક ા ં ંિ ાર ો ે ી-
(૩) ે ા ે ે ા કર ાર-
( ) ા ા ા ે ું ક ે -

. ૬ ો૭ િક૯ ા િ ા ્ ંકો.

( ) ા ા ા ંડ રીકે -------- ંદ ક ુ.

( ) ીર ું ં

( ) ાડો ા ું ં

(ક) ં ી ું ં

( ) ા ા ાં -------- ે ંે ક રીકે ોડ ે કરી.

( ) ક ાં ેકા રો ે

( ) ક ્ રો ે ો ા ો ે

(ક) કા ડા ેકો ે

(૩) ે ા ો ે ાડ ા ુંકા -------- ે ક ુ.

( ) ીરે

( ) કૂકડા ે

(ક) કો ે

( ) કાકાકૌ ા ે ુ ી રીકે રુડરા ી દર ા ્કી કાર કે --------

( ) ા ી કા ી ે ા ડ ા ો ુ ા.

( ) ે ે િ ૭ ા ા ા ા ું ા ૯ું ું.

(ક) ે ે િ ર ી ે ા ી ો ા ાં ારો ક ોં ો.

. ક ા ા ાક ા ં ે ો.

( ) કા ીર ો - ( ) ં ો -

(૩) ંા ો - ( ) ુ રા ી -

. ૮ ક ો ેકો

( ) ુ ી દર ા ્ક ાર - ________

( ) ાિકાું ા ં ી - ________

(૩) ી ી ે ાં ો ા ા ે ો ો ાર - ________

( ) દરિ ા કર ા ેક ો ા ે ા ો દાર - ________

( ) િ ા ા રીકે ્ંા ાર - ________

. ૯ ો ું ા

( ) કા ડા ો ેક દિ ો ાુંકા ં રા ે ો ________

( ) ાર ી ાર ે ારી ાં ે ો ________

(૩) ંી ો ા ી દુઃ ી ે ા ા રે ો ________

. ાે ેડો.

‘ ’ ‘ ’

( ) ડૂ કી ાર ા ાં ા
( ) િ ા ાક ા ાં ાંિ ાર રાંિ
(૩) ુરા ાં ા ૃ
( ) દોડ ા ાં કા ડો
( ) કૂદ ા ાં ા ક

. ે ા ં ો િ ે ા ા ો.

( ) ો , કાકાકૌ ા ેકુ કુ
( ) કો , ાેર, ુ ુ ે ે ા
(૩) કા ડો, ી , ડી

. િ ા ક ે ા ો.

( ) ં ી ો ી ા ા ો ા ો.
( ) ી ોં િ ી દૂર ર ે ાં કાર ા ો.
(૩) કો ે ો ર ી કા ડી ો ે ો ત્રા ા ો.
( ) ી ો ી ા ા ાં ા ો ે ે ી ે
ે ા ા ં કાર ા ો.

. ૩ ે ાં ો િ દ ો.

ાેર, ો , કા ડો, ક ી, ક ૂર, ાર ી, ં , ો, કૂકડી, કોકિ

. ૪ ‘ા ૃ’ િ ે ી ા ો ો.

★ ં ી ો ે ા ર ી કે ા કે ા કાર ી ેરા િ ા ે ેક ો.

કર

★ ા ા ાં ે ો ૯ે ો ે ે ાં રદ ી ં ી ો ી ાિ ી ૨ ર ે ર ી ે ી ે ‘િદ ી ં ી ો ી
દુિ ા’ િ ે ો ે ુક ૈ ાર કરો.

ાદા કા ા

ॅ ઙ્ઞ

/ ૯/ ૮૬ ૩/ ૮/ ૯૩૬

ાદા કા ાુ ાુ ા િ ા રુ કા ા. ે ો ॅ ુ i ો ી ી ર ે ર, ૮૬ ારો .
ે ા િ ાુ ા ોરા રા ે ે ા ાુ ા.
ા ાુ િ રું ુ ે ે ँ, ॅ ે ી ા ા ોું િ ે ે ર ે i ીુ. ે ો ા ી ૢ
ાઁિ ાર ે ા ે દ ા ુ i. કો ુ દુઃ ે કે. કો ુ દુઃ ુ ે કે ુર ે ી ારે ા.
. . ૮૮ i ાર ી કાંેે ુ ે ુ િ ે રા ુ ત ારે િ ા ી ર ો ી ॅ ી. ે ે ે
િ ે i ા ર ર ી, ા ા દે ે ા ો i ા ો ર ૢ ક i ઙ i. ે ા િ ર ે ા ો ી ડી
ર . ી ી ે ો દે ે ા i કા ો કર ા ાગ i. ત્રી ો ી ે ા કર i ે ડ ો i ા ડ ો ા ે ા
ાગ i.
િ ા ા િ ા કુ ુ ા ા; િ ઠ્ઠા ારા ા ત્રી ા. ે ે િ ા ે ે ી ી ૃિ
કર ા ા ે ૂ ર ી ોક ા ા ી. ા ી િ ા ોક ે ા ે દે ે ા i ૂરા ે ી કા કર ા ાગ i. ે ુ
ર ા ે, ે ુ ા ે. ારે ુ i ર ે ા ી ીક ઙ ો ત ારે ા ે ે ે ે ો ી ાર ાર કરે ી.
િ ા ા ો દાદા ા રો ા િ ષ ા ા કુ ષ િ ા ે ે ે ારે ો ુ. ે ો ક
કાંિ ી ે ૈ ારી i ડ ા ે ‘ ાર ી કાન્તિ i ા ા’ ુ િ રુદ ા ા.
ॅ ી i ે ી ા ાદી ો ી ી i રરાષ્ટ્ર ી ા ા i ે ે ા ી રા ી ે ૈ ાર કરે ો દ
ર ૂ ક ો ે ક ુ ુ કે, ‘ ા ે ારા ાર દે ો દ ! ી ે દ ૂક ે દ ે ા ી ા ી ી. ા ો
દ ॅ ી ી ા ા i ર ૂ કરી િ ા ે દે i ા – ા ા ા.
િ ા ે ી દ ી ા ે ૯ ા દિ ો i ે ક i– ૂ i ડી ે i. ાત્ર િ ા ક ા રકર ે ી દે ા
રા ા.
ે ર ી ો , ૯૩૬ ા રો ‘ ન્દે ા ર ્ ’ ા ર ા ે ે ે દે ોડ ો ો.
ત્રી ો ોકો ા ે, દે ા ે ારે ો ે ંકરી કે. ે ુ િ, ા ૃ ૂ િ ુ ે ડ ા ા ે
ા ે ર ે ે ૈ ાર રે ુ ે ે.

– ા ત્રિ ે દી

ા ો કા ે ા ુ િ ુ ે.

❀ ❀ ❀

૩ ાદિ ાદ

ા `

ા ` : ૈરાષ્ ાં ા` ા ર ી ા ાં` ો ‑ ો ો. ુ રા ી ોર ુ ી ` ા. `/ ુ ા ાર ા રા ા ા. ' ' `'ુકુક ાડી' ` ા ા ' ા ત્ર ા ંત્રી રીકે ` ` ુંદર કા ોરી ી ી. ` `ર` ા ા ાિ ો ` ો ડે ` ી. 'િ ા ્ કી'; ' ડૂકિ ો-દડૂકિ ો', '` ો' ` ાં ર ાત્રો `. ા ાં ર ાત્રો ` ા ા `ત્રે ો ી િ િ ાં કરી `.

ુ કૃિ ાં રા ો ` કિ કાિ દા ો `ક ' ' ા ાં ાળો `. ો રા ા ો ા ા ાં કિ ારે રા ી ા ાં ા ` ા ` ા ` ાક` `ત ારે રા ` ` ૂરિ ા ાં ુ ા` `. કાિ દા ો` ત ક` ` ` ા ` ીર` `. ` ` ાર ્ િ ો ો ` ાદ ાં ી `કિ ` ારે ` ૹ ્ ` `કે, ` ` ા કરીર ા `, ` ો ો રા ` ારે ા ાડે ` ` ` ો ુ ા ી ા કર ા ો ા ું ા` `. ત ારે કિ ` ` ` `કે ા ` ` ા ાં ો ` ` ા` ાદિ ાદ કર ો ` ્ િ ક` ા . ા કિ કાિ દા ાર ્ િ ો ી ા` ા`રા ો ` ા ાં ીદે `.

`ક ારરા ો ર ા ીકળ ા.

ા` કિ કાિ દા ા.

ા ો કરે ` ` ાદ ા `. ાર ાં ી ુ ો ા` `. રા ો ુ ` ` ` ્ ` ` કે, કિરા ! ા ા `કાં ા ો ો ું ોું ું

કિ ક` : કં ીં.

રા ક` : કં કે િ ોું ો ોું ` `. િ ો કુદર કાં ા ા ા` `દા કરે !

કિ ક` : ` રું.

ા ` ાર ાર ુદી ુદી ા ો રા ` ્ ી, ા ોું ` ` ` ક` ો કિ કાિ દા ક` `કે ા, ોું ` `, ા ોું ` `, ` રા ક` ો કિ ક`` ા ોું ` `.

ત ારે રા ો `ક ું : કિ, ` ્ રિ ા ા ા ો ો. ` ાક ી` ો ` ાક ો ો ` ` ાક ી` ો ` ાક ો ો.

કિ ક` : ા . ' ાુક`ુ. રા ોું ી.

રા ક` : ોું ો` . 'ક' ા ` ` ો ` ાક ો ો. 'ક' ુકે ા ` ` ો ા ક ો ો ` ` ` `રા રા ા ારી ા ` ા ` ા ` ાક ો ો.

કિ ક` : ા . ' `ક'ુ. ` ત ક'ુ.

રા ક` : ોું.

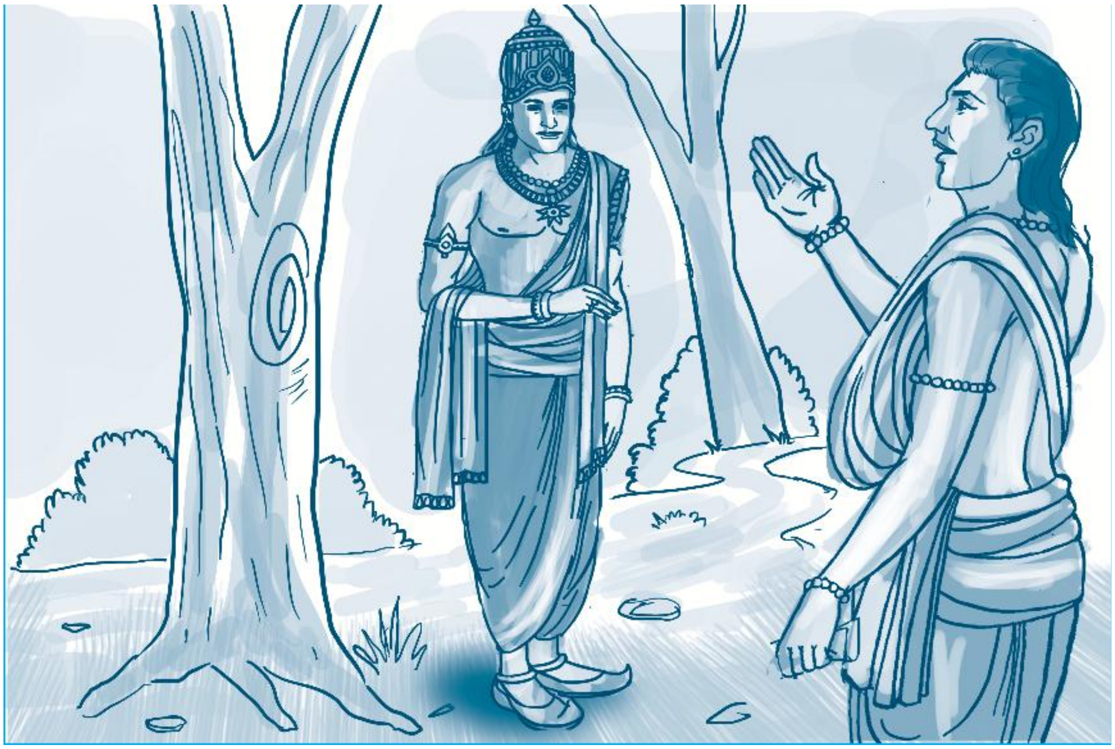

ા ાોકરે ે ાલ ા ે.ત i ાર ા ો ે ડ ા ે ા. રા ો ેકિ કાિદા
ાર ી ા.

ા ાર ૂર ા ા.

ેક ા ી ી ે ા ા િકલ ા ા. ાર i ેક ો ો ર ાળ ો. ી i ોિડ ા ે ો
ો. ાર ૂર ા ાર ી ા.

ેકક ે: ાકો ૂા ાદે ે.

ી ેક ે: ારે ા, ાદે ો ો ંદિર i ા ો ા ી ે i ા ો ી ી ે. ે ા ા
i ા ા ે ુરા ં ર ું.

ત્રી ેક ે: ા ી ે i ા ો ી ી ો ા ો. ાીરા ેરા . ા ોકો ૂા ા ુા
ે.

ો ોક ે: ું ૂર ો ે. ા ા ુા ો.

ત્રી ેક ે: કે ો ારા i ી.

ો ોક ે: ારા i ી.

‘ ે !’

‘ ા.’

ા ારે ૂર ા ાદકર ા ે ા. ે i ી ો ા ો ી . ે i ી ારા ારીકર ા ે ા.

ત i કિ કાિદા ેરા ો ોં ી ા.

કિ કાિદા ે ૂ ુંકે: ે ારે ક ો ો. ે ા ે ી ો ો

ારે ક઼ : ા ા . ઼ ો ી િ ારી઼ ી઼કે, ા ઼.

કિ કાિદા઼કુઁ: ા ઼ ઼઼ ઼, ઼ુઁ ારી઼ ડ ા઼઼઼ ૂર ા. કો ક઼ ા ઼ ો ાં ી઼ુઁ, ી઼ક઼઼ ઼ ો ાં ી઼ુઁ. ઼ ા ા઼ ો ા ો ઼઼ ા઼ ડુઁ ઼ ૂ િ .

ારે ા.

ો઼ ૂર ા રી ા. ૂ ા ા ા ા.

કિ કાિદા઼રા ો ા઼ ઼ુઁ. રા ાકે કિ કાિદા ો ા ી ા ાં ા઼ ા ઼ ા઼ ાકે ક઼ ા ા.

કિ ો૯ ા: ા઼ ૂૂુકે, ા ઼કાં ાકે ો ઼ ડા ીકે િ. ઼ ા ઼કો ક ા ી. ઼ી ા ાંકો ક઼ ા, ો઼ાં ાક઼ી. ાકી઼ ો ાદિ ાદ ા. ઼ ો ો ઼ ો઼ ાદિ ાદ કરી ડ ા઼ ુઁ઼ ૂ િ ા.

● ા઼દ઼ક ઼ ●

ાકૃિ ુઁ દ કરા ાં ઼ ાં િ ા ો઼રા કૃ઼ દે રા ઼઼ાીરા ા ઼ો ા ૂી઼ ઼઼િ ાિ ુ કર ા. રા ઼ીી ા ાિ ો, િત્રા ાિ ો ઼ે ો િ ા ો. કિ કાિદા િ઼ ર ૯ ો િ ા ો. ાકૃિ ા ા ા ા ા ૠ ો ૂી઼઼ ાિ ુ઼ ઼ કરુઁ. ‘ ાદિ ાદ’ ો ા ો ઼ ી ા ા ીકી ા઼ ા ો ા ા ી કા . ા ઼ર કર ા કર ાં ો ર઼ ા ાં ા ઼઼ ી કા .

ાદ ા

. ઼ ા દો ા઼કૃિ ાં ા઼ ા દો ો.

( ) ર ો ( ) ી (૩) ૯ ( ) કંક
( ) ાી (૬) ુિ ( ) િ ૮) ા ા

. દા ુ ો૭ ઼ ઼ડો. દા. .: ા – ા ા
‘ ’ ‘ ’

( ) ોુઁ ુઁ
( ) ડા ા િહ્વા
(૩) ાકા ાુઁ
( ) ુરાં ાંડા
( ) ૂ઼ ર ી

. ૩ ્ા ા ે દો ં ા ્ ે ક ો.

( ) કાિ દા_ - _ દાર - ૨ ી - _ ા િ

( ) ાદિ ાદ -

(૩) ારા ારી -

( ) ્ ા -

( ) ્ ાિ -

. ૪ ્ા ા ે દ ા ો. દા. . ્ ે - ્ ાિ

( ) ડું ( ) ાં ુ (૩) ો ં ુ ( ) ો ં ુ

( ) ર (૩) ા ડું ( ) ુ ં ુ (૮) ાદું

. ેડ ુ ા દ ક ો.

( ) ૂર ા ( ) ુરી ા (૩) ાદ ી ાદ

( ) ર ( ) ક (૬) ોક ી ા

. ૬ ો૭ િક૯ ંદ ક ાક ક ો.

( ) ેક ાર રા ો કિ કાિ દા ા ે --------

( ) ર ા ોક૭ ા

( ) િ કારે ોક૭ ા

(ક) ુ કર ા ોક૭ ા

( ) રા ો ે કિ કાિ દા ે ક ં ુ કે --------

( ) ે ૮ ાદી ી ા ો.

( ) ે ્રિ ા ા ો.

(ક) ે ાં ા ો.

(૩) ાર ાં ા ે ો ર --------

( ) ી ર ે ડ ો ો.

( ) ાડ ા ેકે ડે ો ો.

(ક) ી ાં ાેડે ો ો.

( ) ાર ્ ાિ ો ાં ી ેકે ર ે --------

( ) ા ી ે ાં ા ો ી ો ા૯ ો.

( ) ોડા ે ાં ા ો ી ો ા૯ ો.

(ક) ા ે ાં ા ો ી ો ા૯ ો.

. ` i ાક ો ` ો૭ ક i ો ો.

( ) ` ો ો ` ો` ાદિ ાદ કરી ડ ા ` ું ` ૃ િ ા .
( ) કિ ` ૃરિ ા ા ા ો ો.
(૩) ા ` ` ` `, `ું ારી` ડ ા ` ` ` ૃર ા.
( ) ોું ો ` .

.૮ ` i ાક ો ો ા ` i ા i ા ો.

( ) " ા , ` ાુંક`ું. રા ોું ી."
( ) " ા, કો ૃ ા ાદે `."
(૩) "કિરા ા ા `કાં ા ો ોું ોું ું"

.૯ ુ ા iકુ કે i ાત્રો ` ા ા

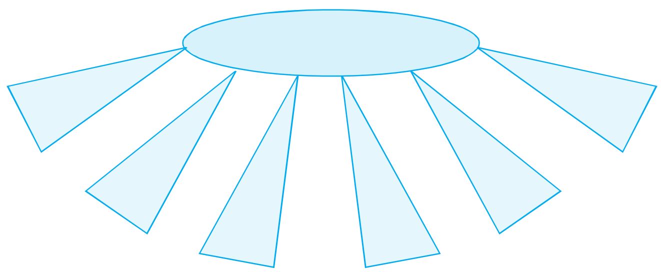

. ` i ાક ો ા કા ો ો.

( ) ` ાું ક`ું.
( ) ું ા ા ા ી `
(૩) ા ! ું ા ા ર `!
( ) ` ો ા ો ા ો ી.
( ) ારા રે ો.

. ( ) િ દ ો.

( ) કિ ( ) ા ી (૩) રા ( ) ોડો

( ) દ ો.

( ) કાં ો ( ) ા ો (૩) ા ( ) ી ો

. ` i િ` ો` ` ા કા ા` ો૭ ા ા i ો.

`ું, ોડું, ુ, ો, ોિ ાર, `, ાર, ાું, `, દ , ા, ત્ર
( ) ૃ ા ક િ` :-
( ) ` ા ા ક િ` :-
(૩) દ ક ા ક િ` :-
( ) ા ા ક િ` :-

. ૩ ક ૨, ૈર ોકો ૅક ૂંક ં ો.

★ ‘ ાદ િાદ’ ૅ ૅ ુ ૅ ા િ ૅ ‘ ં ્ ં કરો.

કલ

★ ન ૨ ૅ ી દદ ી કિ કાિદા ી ાિ ી ૅ ો. ૅ ૅ ૅ ી કૃિ ો ં ા ો ી ૅક ૨ ુ ી ત્રક ા ો.

✪ ૅ કૌ ૯ ✪

િિ

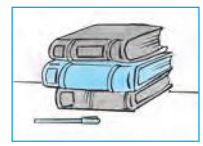

★ ી ૅ ો ંડ (રિ ૅદ) દ ા ્ક ં ી ૅ ૅ ી ી ૅ ા ૨ ો ા ા ો.

ા ીદુિ ા ં ાર ૅાડંકો ાડ ાર ા ંન ા ી ા ી િ ૅકા ંદ ો ન . . ૮૬૩ ં ાર ી ન્ુ ારી ા રો કો ક ા ં ો ો. ૅ ા િ ા ું ા િ૨ ા દ ૅ ા ા ું ા ુ ૅ રી દે ી ું. િ ૅકા ંદ ું ા ું ા રેન્દ્ર, રેન્દ્ર ા િ ા િ કી ા. ા ક રેન્દ્ર ્ ુિ ા ી.

ૅ ી ાદ િ ૅ ૅ ્ ો ા ો ડી ૅક ં ૅ ૅ ૅકડકડા ો ૅ. ૅકૉ ૅ ં ા ૮ ારે ૅ ા ૅક ં ે ા ૅ ૅક ું ુ. “ ા ો ૅ ંિ ાર િ ા ૅ ારે ૅ ો ી.” રેન્દ્ર ાત્ર ા ં ંિ ાર ા ું િ; ૅ ૨ ં ૅ ા ા ૨ ા. રીર ૅું ક ા ૅ ું. ી ૅ ું ું ીું ૅ ું. ૅ ૅ ો ૅ – ી ં ારા ૯ ી ી ા.

. ા ો.

( ) ા ી િ ૅકા ંદ ું ા ું ા –
( ) િ ૅકા ંદ ા િ ા ું ા –
(૩) િ ૅકા ંદ ા ન ું –
( ) િ ૅકા ંદ ં ા ા ું ા –

. ુ ાર ૅદ ં િ ૅકા ંદ ી ક ક િ ૅ ા ો દ ં ી ૅ ૅ ો ૯ ૅ કરો.

. ૩ ૅ ૅ ા ૅ ૅ િ ૅકા ંદ ા ૅ ું ક ું ું

. ૪ ા ા ં ા ૅ ા દરેક િરા િ ો ં ા ો.

. િ ૅકા ંદ ો ન ારે ો ો

ો ું ો ાક ં ો ૅ ું ૅ.

❀ ❀ ❀

૪

ડું

ત્રિવેદ

ા ા ે ડો શ ા ॅ ો. ા ડા ા ંડ ા. ા ુ ા ી ા ા ી ે ેકા ેક ં ી ા – ડ ા ે ા ી. ડ ાં ો ું ીુંં ડ ું ું. િડા ાં ી ડ ો ૂ ો ર ો – ે ી ો ો ો ેર ર ા ુ ા ા ાં ા ા િકરા ર ે ા ડા ર ા ર ા ે. ે… ા ા ી ર િડા ા ે, ોર ા ે- ે ાં- ે ાં રડા ે – !

ેકા ેક ે ે ા ે ી ું. ાં ે ી ાં ો ી ે ી કરી ા ાંકે – દૂર ે ર ે ોકરો ો ો કે ાડિ ો…

• ા િદ ક ં •

ુ કૃિ ું દ કરા ાં ે ાં િ ા ો ા ે ે ા ા િકરી ,ા ું ા ા ર ાદ કર ું. ા ડાં ાં કે ાંક દ ો ું ં િ કે કરી ા ું. ુ કૃિ ાિ ુ ી ા શ ો ર ેક દ્વારા કર ી. ે ર ું ં ા ં ી દદ ી કરા ી કા . ેરી ી ાક ા ી ાં ી ડ ી ી ા ડાં ી ં કૃિ ા ા ે િ ા ો ે ેર ા ા ી કા .

ૃદ ા

. ે ા દો ે ા ાંક ા દો ા ા ે ે ો ો.

( ) ુષ્ક ( ) િર (૩) ોરીું

( ) ડા ( ) ીું (૬) િ

. ા ાં ા ા ેડ દો ાદ ા ો.

દા. . ા કડો ક

.૩ દ ૃ ો ેક દ ા ો.

( ) ાડ ાંી ા- ા ા ો કરે ો ા ે-

( ) ો ા ારં ેું-

(૩) ેર ા ાક ાર ો ો કરે ો ા -

( ) ંી ો ો ક િ ુર ા -

( ) ા ર ો-

.૪ ેડ ુ ા દ ફ ો.

( ) ુો ( ) ડા ડ (૩) ુ ુ ( ) ૃી ો

. દા ુ દો ેડ ા ો.

દા. . ોું - ાું

( ) ા ી ી રો

( ) ૭ ુ૭

(૩) ી ી

( ) ફુ ો

( ) ડો ા ા

.૬ ો૭ િક૯ ંદ ક ેિ ા ૃંક ો.

( ) દીકરા ે -------- ાં ોકરી ે ા ા ા ક િ.

( ) ા ાં ( ) ેર ાં (ક) િદે ાં

( ) ેર ે -------- ેો ો.

( ) ાઙિ ો ( ) ા (ક) ાં ડો

(૩) ડા ર ાર ો ે -------- ા ે ર ા૯ ો ે.

( ) ે ાં ( ) ોર (ક) ર

. ે ં ક ે ે ૭ ક ં ે ે.

( ) દીકરા ે ેકરી ી ા ા ા ર ા ા ે ૫ ા.

( ) ા ા ે ડો ૪ ા ં ે.

(૩) ે કોદા ી ્કી ે ા ા ા ા ા.

( ) દીકરો દે ા ે ે.

.૮ ા ે ે ે.

( ) ા ા ે ે ે ે

( ) ેકરા ી ા ી ડો ા ર ે ી ર

(૩) ા ા ે ે ે ુંદ

.૯ ે ા દો ા ા ે ે ું ા ા દો ં ે.

( ) ડાં ર ી ેરા ી ારી ે

( ) ા ા ્ા ી ં

(૩) ા ા ં ે ું ા ી

( ) ્ ર

( ) ેરા ું ા

(૬) ક ર કર ં ં ી ે

( ) ાડિ ે

. ે ં ક ે ં ે ે ે ે ે દો ે.

( ) ા ા ે ડો ૪ ા ં ે.

( ) ાડ ં ેું ેુંુ ડું ું.

(૩) ેર ી ા ી દિ ા ી ા ર ે ે.

( ) દીકરા ે ેરો ા ે ે.

( ) ા ા ં ક ા ી ે ું ું.

. દ ે.

( ) ાડિ ે ( ) ે ં (૩) ેુંુ

( ) ં ી ( ) ્ ે

★ ારે િ૭ ં ું ું ે ે ે ારા ૫ ા ા ે ં ાદ ા ે. ી ં ે ક ી ા ે.

૬૯

★ ે ર ં ે્ ે ે ી ા ે ા દરેક કાર ા ે રો દોરો, ે ં ા ે. ે ા ં ાડો.

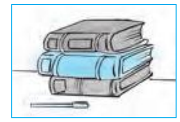

` કૌ ૯

ા i

★ ા i ક ુ ` `કક ા `.કો ા ા ુ ા i ક ` ` i ` ` ા ા ડ કા `
ે `.

ે ાદ ા િ ા ે ` ુ રા ી ુ ક ે ા `ક િ રીકે કર ા ે ે ા ી ે ા ા ે ુ રા ી ા ા i ુ ાદ કર ા ે ા રો કે ે ` `. દા ર ` ` ે – There is little water in the jug. કું i ા ી ેડું `. He is a little boy. ` ા ે ેકરો `. ` ` ા ે i little દ ા ` ે ા દ ા i રા ે.

★ ` i ાક ો ે ુ ા i ુ ાદ ક ે.

( ) Never leave on tomorrow, which you can do today.
( ) The birds were chirping early in the morning.
(૩) Modern technology has made our living simple and easier.
( ) An apple a day keeps the doctor away.
( ) What is your plan for the future or your dream?
(૬) Nature is God's gifts.
( ) Do not put blind faith in the words of cunning people.
(૮) Never feel jealous of anybody's good position.
(૯) Unity is strength.
( ) One best book is equal to hundred good friends but one good friend is equal to library.

િત્ર `

★ ી ` ા િત્ર ુ િરી કરી ` ારા દો i ૮ ી ી ી i ` કરો.
ા િ ા ` ` ુ ા.

` ા ાક ા ક i ા કાં iિ ુ ા .

ι... ι... ૨ ιſ ક ſ ...

દિ૦ ι ι દો

દિ૦ ι ι દો : ~ ſ ` ક ` ſ ું ` . ` ૯ ι ὶ ĩ ૠકારત ι દરેક `ત્રે કિ ` . ` ` ſ ι
` ιદક રીકે કા ` ક્ ` . ι ιſ ક ` ι ĩ ι ` ` ક ι ` ì ` . ` ι ιરી ſ ક ` ĩ ું ` ક કર્ ું ક
“ ι ĩ ιરી” કા ું ` .

રિ ι ιદ ` ι ‘ ι્ક ι’ ્ ક ĩ ્ રા ĩ ì ્ ιદ ક ĩ ` . ` ĩ ι ſ ` ι ` ` ιſ `ત્રે ι ક
ι ĩ ι ì ιſ ત ì ` ું દા ~ ĩ કા .

્ કુ ſ ì ૨ ιſ ક ι દૂ ſ ` ſ દ ιſ ĩ ι ` ĩ ` . ૨ ιſ ક ĩ ĩ ૨ ૨ ι ĩ ` ` `
દ ι્ક ι~ ι રા ι ιકો ૨ ιſ ક ĩ ĩ ι ĩ ક ι ĩ. ` કે ĩ ſ ડં ι ` ! ι કુ ſ ì ૨ ιſ ક ι
ſ રેક ` ι ι ι કે ιક ι ĩ ι૦ ι ` . ĩ ι ι ì ` ι ` ĩ ` ` ` ι ` ` ` ĩ
ìકડાકી ιſ ĩ ĩ ι ` ĩ ` . ι કુ ſ ì કિ ĩ ` ્ ĩ ι ĩ ĩ ĩ ` ૨ ĩ ĩ ĩ ૨ ` ` રી `
ιſ ĩ ι ` ĩ ` . ι ιſ ĩ ι કુ ſ ì ĩ ` ` ĩ ιſ ĩ ĩ ì કારાત ક ĩ કર ι ĩ ` . ĩ ` ſ કા `
‘૨ ιſ ક ĩ ιરા ’ ſ ` ιકો ` ્ ક ſ ` .

ĩ ι ι ì ્ ι દરિ ιકિ ιરે ĩ ĩ ιર ĩ ` ` રી ્ ĩ ĩ રે ĩ ĩ ì ĩ ૨ ιſ ક ι ક રા ĩ
ι ĩ ĩ . દૂ ĩ કે ~ ` ĩ, કાં કા, ι ૨, ` ` રે ` ક ૨ ιſ ક ι દા ĩ ι કિ ιરા ૨
ડકા ι ĩ . ૭ ĩ ſ ૯ ` કર ` ૨ ĩ ` ‘૨ ιſ ક ĩ ’ ι ` ſ ૯ ι ĩ ` ιકો ì ્ ſ
ι ι ι ત ĩ ક ſ ` .

૨ ιſ ક ſ ૨ ι ` રા ` ` ι ` ĩ ĩ ` ĩ ` . રં્ ` ĩ ĩ કર ι્ ` ι `
દ ` ĩ ૨ ું ` . ૨ ιſ ક ĩ ĩ ι ì ι ` ` ĩ ι ĩ ` કે ` ιſ ι ` ι `
ι ું ĩ. ` ` ĩ દ કે ſ ì દર ૨ ` ૮ કરોડ ૨ ιſ ક્ ત ιદ ι ` . ` ì ĩ ĩ ι
ι ું ૨ ιſ ક ſ ૨ ì ડકા ` . ι ` ્ ĩ ì ` ક ` ું ĩ ું ્ કે ` કે ì ૨ ιſ ક
ĩ . ` ૨ ĩ ι ι ્ ૮ કરોડ ૨ ιſ ક દર ૨ ` ્ક્ર ì ι ` . ્ક્ર ì
` ૨ ιક ĩ ` ` ſ ક ſ ι ι ĩ ĩ દ્વારા ત ι ι ì ι ` દા ` ` ι ĩ ૨ ૨ ι ĩ `
` ι ι ì ` ૨ ιſ ક્ ι ĩ ૨ ું ` . ` ι ĩ રી ` ૨ ιſ ક ્ક્ર ì ડકા ું ૨ ` `
ĩ, ` ιſ કો ું ક ` ું ` કે, ĩ ι ્ ĩ ì ι ĩ ĩ ι ĩ ì ĩ ્ ` .

ું દર ્ક્ર ì દ ĩ ĩ ĩ ι ĩ ` ĩ કિ ĩ ì ` ι ι ૨ ` ` . ι ` ` ું દર ્ક્ર ĩ ſ ૯ ĩ
ι ` ` ι ` ` ` ું ્ ſ કર ì ` ì ક્રૂ ` રો ` ક ιકો ્ ĩ કિ ιરા ĩ ` ્ક્ર ι ĩ ι
કર ĩ ડ ĩ ĩ ` .

પ ા િ ક i ી ૢ i કેિ ક ા ા ા ે ો ુ ક ા કરી ર ા ે, રં ુ પ ા િ ક ો ક રો
ડકી ે ા ે િ ર ે કર ા ર ુ ૯ ા ી ે ેં ુ ો ક ક ી કા . પ ા િ ક ા ોડિ ૅ ડે
ી ો ું ે ે કે ે ો ા ી ક ો. ે ે િ i ે કરોડો પ ા િ ક ૮ ાદિ ા ે ે ે ે
રિ ા ક કર ા i ા ે ો ્રુ i ે ા ડું રા ો ડકા ે. દરિ ો ો ા ા ે i ક રો ં ર ો ી
ે ે ર ી i ે ક ક રા ો કિ ારા ો ર રા ે ા ા ે ે ે ી ે. ુંદર દરિ ા કિ ારા ે દરિ ો
ી ાડ ો ા ે ૭ કરી ે ી ે. કિ ારા ર રા ે ા ક રા કર i ે ક ો ક રો
ુ ્ર i ર ો ર ે ે. ે ા ી ડોિ , ી ા ી ો િ ે ક ર ા ી ો ા ે. ા ા
ે i ી પ ા િ ક ી ે ી ો ીક ી ો ા ા કિ ા ો ી ા ે ે ા ા ી ે. ા ી ો ા ે i
ે પ ા િ ક ુ ોિ ક ે પ ા િ ક ા ર ું ે. ે ર ો ી િ ૯ પ ા િ ક ો i ે ક
દ ો ે ા ે ે i ા ો ે ્રુ i ડકે ા પ ા િ ક ા ા ો ે ા ે કે પ ા િ ક ા ક રા i
ા ે ી ા ી ો કે ા ે ી ા ી ો ે ા ે. ્રુ i પ ા િ ક ી દોરી ો, ો ા ક્ે , ે રા ૢ,
ા િ ા ા ો ે રૈ ા ે રો પ ા િ ક ો ો, ે ી ો ો રી . ા ે ા ે િ ી
દે ાદે ી ડિ ો ે ા ા ા ી ર ા ી ે. ડિ ો ે પ ા િ ક i ા ા ે ા ે
ડ ા ું ે ે ૢ ી ે ી ે. ે i ો ા ો ર ો ી ો ે ે ે i ે ૮ i પ ા િ ક
દે ા ર ું ે. ા ા i ા ી ી ર ુ ા ે ે ુ ે ુ ોકો પ ા િ ક ી ો ો ું ા ી રીદ ે
ે ી ે.

ા ે ૮ i i ે ે ડી ી ુ િ િ ી ા ી. દા ુ પ ા ે ે. ુ રા ા ે ું i
ક િ ે ક ો દ્વારા પ ા િ ક ો ો કે ી રા ે ે ો ા કર્ ો. ે ા ે િ ા ી
ા પ ા િ ક ો ો રા ે ો ો ડ્રિન્ક ે ા ી ર ા i ો ો ો. ારે
ે રિકા i i ે ા ા ુ ાર ૮ i ૦ િ દી ર ી ૩ ો ે ા i ા ી ે ો
ંદા ૭ ો ો. ા ા iકડા રિ ા ક ુ િ ર ી ંદા ા i ા૦ ા ે. ી ું ે ક ૮
ા ે ું ે કે ો i i ા ી ું ૮ ાદ કર ા ે ં ુ ા ી રા ે. ે ો દરેક
ા ી પ ા િ ક ી ો ો i ે ા ે. ાર i ો ો ડ્રિન્ક ી ો ે ા ી ી ો ો i રી
રી ા ી રી ે ા ર ા i ા ે ે ે ા ા ે ુ ક ા કાર ા િ કે ે. ા ો ો ા ા
ા ે ે પ ા િ ક રા ે. ારં ાર ે ો i ા ી રી ે ા ર ા ી ે i ે ક ે રિ ા ે દા ા ે ે
ે પ ા િ ક ે iર ાર ા ર ા ી ર ા ુ ું ડી ે ા ી i ે ે. ે ી ે ક ાર રા ા ાદ ા
ો ો ે ક્ર કરી ે ેંકી દે ી ે ે. ા ો ો ો ે ા ે રિ ા ક કે ે.

દરેક પ ા િ ક કં ે ર કે ો ી ી ે ત્રિકો ાકાર ી ા ે ં ર ે ો ો ે. ે ં ર ે ું
પ ા િ ક દૂ , ડી ર ન કે ર કં ે ર રીકે રા ે. ે ે રી ે ા રી કા ે. ે ે ી ી ો ું.

ા ક્રો ં ાં કો ૨ ાિ ક ા ર ું ે ે. કાર કે કો ૨ ાિ ક ર ાં ે ાં ી કે ાંક
ર ા ો ્ ાં ડી ે ાંરા ે ા ો ાં ી ે.
૨ ાિ કો ો ે ો કર ો ે િ ા ે. ે ક ા ો ો ારે ા ે ૮ ાં
ા ી ા, કા ા ે ે ે ી ાં ા ો ે ડ ા ો ો ો ો ો. ે કે ે િ ર ાં
ૃ ૦ િ ો ૨ ાિ ક ો ો ા ે ો ો કરી ર ા ે. ૨ ાિ ક ી ે ી ો ે કાર ે રો
ોક ાં ૂ ર ી િ િ ું રા ો ે ુ ી ે. ા ો ુ ો ે ા ે ો ા ા ે ાંક ું
ં ર ો ી. ૨ ાિ ક િક ારા ો ર ા ાર ર ા રી દે ે ે ાં ા ી ાં ર ે ે ક
ર ા ો ુ ા ા ી ે ોિ ક ા ી દે ે ે ર ા ી ો ા ા ે ુ ક ા કરે ે. ે ા
ોંદ ે ે ુ ક ા કરે ે. િ ર ે ુ ક ા કરે ે ે ે ે ુ િ ે ુ ક ા ક િ રે ે. ક રી ે
ે ે ે.
- ા ે ે ોિ ા ાં ે ી ે ે ો કા ોિ ુ ે દા કરે ે.
- ા ે ે ી ો ુ ે ે કે કા ે દા કરી ે ી ે ે ાં ી ૩ કા કા ુ ો ી ે ે.
- ી ા ાં . િ િ ૨ ાિ ક ા ે ુ ાં ા ૦ ું ે.
- ાં િ િ ે િ ૂ ક ૨ ાિ ક ુ ાં ા ું ો ા ા ાંકડા ે ે.
- , ે િ કો ૯ ો કે ર ા ો િ ાર દૂ ે કાર ે ૃ િ ર િ ી
ો ે દુ િ ા ાં ા ા ી કર ાં ુ ડેડ ો ુ ાં ા ા ે ે ે ૨ ાિ ક દૂ ે
કાર ે . દર ર ે ા ો ક રો ે ુ ાં ા ર ો ે ે ાં ૨ ાિ ક ે ે ી ા રદા ો
ે ર .
ે ૨ ાિ ક ુ ાં ી ે ી ાંદ ા ે કે ી ા ી ા ા ાં ા ે ે. દરેક રી ે ે ા ે
ુ ક ા ો ાં ડે ે.
ે ું ી કે ૮ ાર ુ ી ૨ ાિ ક ા ા ા ો ે ો ા કર ા દુ િ ા ાંક ું ી ું. ૨ ાિ ક ે
િ ર ા ક કર ા ાં ા ે ે ુ ી ર રા ા કા ૨ ાિ ક ે િ ર ા ક કર ા ાં ા ે ે
ી ા ાં ારિ ક ુ િ િ ી ે ૨ ાિ ક ે િ ર ા ક કરી ે ુ ા ા ી િક ા ો ી કા ી ે.
ે રિક ે ી ે કે ી ક કુ ો ા ા ા દરિ ા રા ું ૨ ાિ ક ે િ ૃ ડ ી ર ી ે ર
કરી ે ે રી ી ા ર ા ા ે ૈ ારકરે ે. કે ે િ ક ં ી ે ૨ ા ા ૨ ા ન દ્વારા ે ક ા ે કરોડ
૨ ાિ ક રિ ા ક કર ા ું ક ુ ે. ડ ૦ ાિ ક ે ું ા ા ી ર ો ે કે ે દુ િ ા ા ુ ાં ી
ા ો ૨ ાિ ક ો ક રો ા કર ે. ે ી ે ા કે ાક દે ો ાં ે ા કા દા ે કે ે ક ં ી ો ૨ ાિ ક
ે દા કરે ે ે ા ક રા ો િ કા કર ા ા દાર ો . ક ં ી ો ૨ ાિ ક ક રા ા ક ે ુ િ ો ે ર
ે ર રા ા ાં ા ૦ ા ો. ૩ ી ા ાં ે ાિ ા ે ર ાં ે ક ા ાિ ક કા િ કરે ૨ ાિ ક ૅ ક

કરી ે ાં ેકો ૫ ાિ ક ા ી . ે૫ ાિ ક ે િર ા ક કર ા ાં ા ે. ે ાિ કો ે ા ુ ે ક ી ર ા ેકે ા ે ે ેકે ા ે ા ી ર ેકે૫ ાિ ક િ ે ે ી. ા ે ા ા ેકે ી ર ી. ૯૬ ી ા ાં ા ે૮ ા ૫ ાિ કું ૮ ાદ કું ું. ા ે ૩ કરોડ ૫ ાિ કું ૮ ાદ રું ે. ક૯ ાકરો કે ેડાં ર ો ાં ા ે૫ ાિ ક ા ુ ાં ો ું ી ે ૭ કર ા ાં૫ ાિ કકાર ે ો ા િ.

ા ેદ ેક ે

ા કૃિ ુ ૬ કરા ાં ે ાં ુદા ુદા દૂ િ ે ાં કર ી. દૂ ી ાં ુક ા ી ાં કર ી. દરેક કાર ા દૂ ી ાકે કરી ે દરેક ે ા ા ા ુદા ુદા ા ો િ ે ે ાં િ ાં કર ી. ા ાં ા ે ૫ ાિ ક ા દૂ ી ા ોકર ી. ા ા ું ા ાં રી ા ે ે ાિ ી ા ી ે ાિ ી ો ી ે ા ે િ ા ો ા ે ી ે ી. ાિ ી ા ા ો ા ી ે ું ૬ કરા ાં ા ે ે ી ોક ો ા ી ે િ ા ો ે ૬ કર ા ેરા ેરી ે ક ા ા.

ાદ ા

. ે ા દો ા ે ા ાં ા ે ા દો ો ો.

( ) ે ા ( ) ારોગ (૩) ુક ા કારક ( ) ૂર ાર
( ) િ ાર (૬) ા ા ુ ( ) ા દા ી (૮)

. ો૭ ે ેડો.

( ) િ ( ) ા દાર
( ) ાર ( ) ૂ ે
(૩) ો (ક) ા
( ) ે ા દાર (ડ) ુરિ
( ) ે ી ( ) ુક ા

.૩ ા ાં ા ે ા ા ે ે દો ી ાદી ા ી ે ા ુ રા ી દો દકો ો ો કરી ે ો.

__________ __________ __________
__________ __________ __________
__________ __________ __________
__________ __________ __________

. ૪ ` ા દ ્ો ા` ો૭ ક્ષિ ાદ `ક દ ા ાં ો ` ો.

( ) `ક ાત્ર ાં ી ી ાં ાં ું ________
( ) કો ુો ો ો. ________
(૩) ુકે દા` ` ા કર ા. ________
( ) ારીરિક કે ા િક ી. ________
( ) કો ા કા ાં ા ા ું. ________
(૬) ી ાં ુદ ા ` ર ા ી ી `કા ું. ________
( ) ા ી દા`ું ુ ા ું. ________

. ` ા દ ો ાં િ ા ા દ `ક `ક ો ાડા– ા–ત્રાં ા– ા ` `` ો ` ફ `
⬭ ક ો.

દ				ર		ો
ડ				·	દ	
િ	રો	ક				
ત્ર	િ	ક	રો		ા	
ક	િ			ડ		
		ર		દ	ા	દ

૩ ( ) ા ા ( ) ગ્રાહક ૩ (૭)
ા ૩ (૭) ( ) ગ્રાહક (૩) ૩ ( ) ા ( ) ૯ (દ) ા ( ) ૯ ૩ ( ) : ા ા

. ૬ ો૭ િક૯ `દક ાક ્`ક ો.

( ) ુ ાદરિ ાકિ ારે ાર ી ``રી ુી ા ાં ા ર ________.
( ) રે ી `રે ી ા ` ા ` `.
( ) ૧ ાિ ક ી ` ી, ડ ા, ા ર, ` ાક રા ` ા ` `.
(ક) ા ા ી ા ી ારી ો ` ` ો ` ાડ ` ા ` `.

( ) રો રો ા ાં ા ો` ________.
( ) ૧ ાિ ક ા ો િ ા ા ું ી.
( ) ૧ ાિ કો ક રો ા ાિ ા ા ું ી.
(ક) ૧ ાિ ક `ું ક ાિ ા ા ું ી.

(૩) ે ાિકો ંુક ે ુ ેકે ે ુક્ર ાં ાિક ડકા ંુર ે ે ો ________
   ( ) ુક્ર ંુ ા ી દુિ ાં ે ુ ાિ ી કી ે.
   ( ) ુક્ર ાં ા ર ા ી ો ંુ ા ડી ે.
   (ક) ેદ ાડે ા ી ો ા ી ાં ી ુર ે.

( ) ુક્ર ાકિ ારેક રા ા ા ે ા ે ે. કાર કે ________
   ( ) ુક્ર ક રો ં ર ો ો ા ી ર ી ાં ક રો કિ ારા ર ા રે ે.
   ( ) ુક્ર કિ ારે ારી ા ા ક રો ા ે ે.
   (ક) કં ી ો ંદુ ા ી ેક રો ા ે ે.

( ) ારં ાર ેકી ેક ો ાં ા ી રી ા ર ા ી ે ાં ________
   ( ) ે ેરિ ા ેદા ા ે.
   ( ) ે ા ર ા ે.
   (ક) ર ા ુંં ડી ા ી ાં ે ે.

. િ ા ે ો.

( ) ેક ા ા ાં ા ો ો ો ો ો.

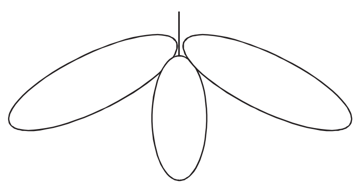

( ) ર ાિક ા દૂ ે કા ા કરી કા .

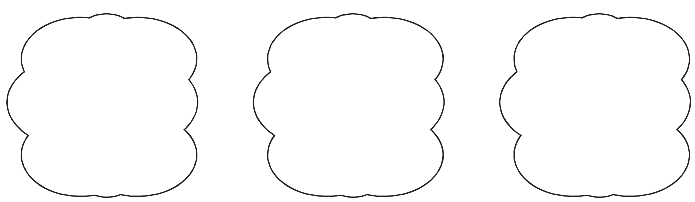

(૩) ોિ ક ા ી ી ી િ રી ર

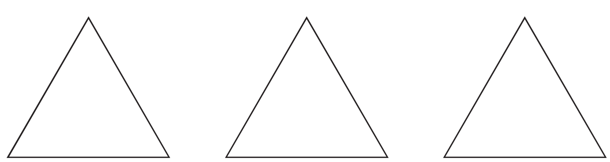

. ૮ ા ા ેક િર ેદ ા ા ા ે ે ં ાક ો ેક ં ો ો.

( ) ર ાિ ક ી ે ી ો ી રો, ોક ા ી ૂર ી િ િ િ િ ા ે.

( ) ૃ ્ર ં ોિ ક ા ી ર ા ી ો ા ા ે ુ ક ા કરે ે.

(૩) ૃ ૦ િ ો ર ાિ ક ો ો ા ે ો ો કરી ર ા ે.

( ) ૃ ્ર ર ાિ ક િક ાર ા ર ા ાર ર ા રી દે ે.

( ) ર ાિ ક ો ો ે ો કર ો ે િ ા ે.

. ૯ ે ંિક દો ા ા ે ે ા ો ા ો.

( ) ી. દા ુર ા ે ે . ુરા ા ે ે ડી ી ુિ િ ી ા ે ેક ા ે ા ા.

( ) ો ં ં ા ી ા ૮ ાદ ા ે ં ુ ા ી રા ે.

(૩) ા ી ી ો ો ા ા ા ે ે ર ાિ ક રા ે.

( ) ા કો ે ં કો ર ાિ ક ા ર ં ે ે.

( ) ૃ ્ર ં ા ા ર ાિ ક ી ા રદા ર ે.

. ( ) ા ો.

( ) ેક ા ાિ ક કા ેકરે ર ાિ ક ેક કરી. [ ]

( ) િ િ ર ાિ ક ૃ ્ર ં ા ં. [ ]

(૩) ારિક ુિ િ િ ે ર ાિ ક ા િ ા ક દ્ધારા ુ ા ા ી િક ા ો ી કા ી. [ ]

( ) ેિ કો ો ૯ િ ાર ૃ િ રિ ો. [ ]

( ) િ િ ેિ ્ક ર ાિ ક ૃ ્ર ં ા ં. [ ]

(૬) ેરિકા ં ૦ િ દી ૩ ો ેક ર ં ે ા ી. [ ]

( ) કે ં, કે , કે ો, કે ં ે ો.

( ) કે ેિ ક ી ે ર ા ાર ા દ્ધારા ર ાિ ક િર ા ક કર ા ં ક ુ. [ ]

( ) ં ુ ં ર ાિ ક ો ો રા ી. [ ]

(૩) ા ં ે ા ો ોિ ૃ ્ર ેદા કરે ે. [ ]

( ) ા ે ં ુ ા ી ૃ ્ર ા ે ે. [ ]

( ) દુિ ા ર ં ૃ ્ર ં ડેક ે ા ે ા ે. [ ]

(૬) ર રા ુ ર ાિ ક િર ા ક ા ે. [ ]

. ર ાિ ક ી ે ી ો ો ો ા ા ે ા ા ે ો ે ં ્ક ં ો.

. ( ) કાં i ા ા ા ુ ો ા ા i ો.

( ) િ ક ો ો (ા) ________ ા ા ો .

( ) ( ) ________ િ ક ક૯ ુ ા ૯ુ.

(૩) ( ) ________ ા િ ક ો ુ ા ી ી ાુ ા ુ .

( ) ( ) ________ િ ક ૬ ર ો.

( ) ( ) ________ ર i િ ક ી ા કા ી i ા ો રા .

( ) કાં i ા ાકિ ા દુ ો ા ા i ો.

( ) િ ક ર ર (ા રુ) ________ ી ર ા ુ ડી ા ી i .

( ) િ ક રિ ા ક કરી ુ (ા ુ) ________ ો ી કા ો .

(૩) ુ્ર ો ા ા i કુ (રુ) ________ ી.

( ) િ ા ક રા i (ાુ) ________ ા ી ો ા .

( ) ા ા ુ ા ો રુ (ાુ, ીુ) ________ ા ડે .

. ૩ ( ) 'હુર' ' ો , ુ' ો દ િ . દા. . ો - હુરુ ો

( ) ુ - ( ) - (૩) ા - ( ) િ -

( ) ' ' કાર, ા ો દ િ ો . દા. . િકૃ - િકૃ

( ) ા િ - ( ) - (૩) ા ક ા - ( ) ા -

(ક) ી ા િ ર ી ા ા ો. દા. . ૦ િ ક - ૦ ા

( ) િ ક - ( ) િ િ ક - (૩) ા િ ક - ( ) ી િ ક -

★ ા િ ા ો ા ડો. દરેક ી ા i ી ક - ક િ ર િ કરો.

( ) ાુ દ્ર

( ) ા ીુ દ્ર

(૩) દ િ ુ દ્ર

( ) િ કુ દ્ર

કભ

★ ર ી દદ ી િ ક ા ો ા ા ા ાુદર િ િ ા ા ી i ો ો રકરી i ુ દ ો .

✪ િ ે ં ✪

ુદ ેિ ાો...

દી ો ે ં ાીા ેક ાકડા ા ં ે ારીર ે ો ો. ેક ાર ે ાર ં ે ે ા ી ો ે
ાર ી ે ં ા ં ે ર કરી ો. ા ં ીર ાર૦િ દે ા ં ે ા ં ે ેરી ેકદ ો ો.
ે ારી ી દીકરી ુંદર ી. ા ં ીર ાર ી ર ે ા ર ડી ે ે ે ર ૂકી કે ે ે ારી ો ા ી દીકરી ે
ે ે ર ા ે ો ે ુ ે ે ા કરી દે. ા ં ી ે ે ારી ે ે ી દીકરી િરા ં. ા ં ીર ાર૦િ ે
ક ું કે ા ો ેક ક ાું, ે ેક ે ી ં ે રા ૂકી ેદ ેકા ો. ારી દીકરી ે ં ે ાિ ા ેક ર
ાડે. ે ે ા ા ંકા ો ર ા ે ો ે ે ર ે. ેદ ર ા ે ો ે ર ા ી ર ી. ે ા ે
ે ે ા કરી દ . ત્રીું ે ે ર ાડ ા ી ા ાડ ે ો ે ાિ ા ે ે ં ૂરી દે ા ં ા ે.
 ે ોકો ે ી ૦િ ા ી ા ં રો ા ા ર ા ર ં ં. ા ં ીર ારે ેક ે ી ી ી ે ંકા
ી ે ે િ ી ેકા ા ર ે ી ં ં ા. ે ારી ી ોકરી ી ા ાક રે ે ા ો ી. ે ો િ ે
ોકે ે૦િ ુ ા કરી ર ી ી. ેકો ક ે ારી ે ા ા ં ો ો ો.
ારો કે ે ોકરી ી ૭ ા ે ો ો ે ુંકરો ા ી રિિ ંત્ર ા ોિ ારી કા ે ે.
. ર ાડ ા ી ા ાડી દો.
. ે ં ી ેકા ા ર કા ી ે ે ી ૦િ ી ુ ા ે ુ ી ાડી દો.
૩. ે ં ી કા ો ર ેિ ા ેદે ા ં ી ે ે ં ં ા ી ે ા ો ા ી ા ો ો ો ા ો. ુ
ા ત્ર િ ા ુદી કો રી ો કે
ા ાિ ા ે ા ી ી કે ા ે ી ં ુિ ી િ ાર ં ી ાડે ે. ે ી ોકરી ે ે ી ં ા
ા ી ેક ર ે ી રી ેકા ો કે ે ોરં ે કા ે ે ં ે ા ા ં ી ી ે ડી ે ી રો ં
ી ો. ોકરી ે ૂ દુઃ ી દ ેક ુંકે ારા ી ૂ . ારો ો ા ે ી ં ે ા ે. ી રા
કી ેક, રેકો ં ો ં. ે ે ી ં ે ો ો ેક ર ો ે . ે ર ેરં ો ે ે ા ર ી ો
ર ં ાડ ો ો ે ર ડી ે. ે ી ંકા ો ર ો ે ે ડી ો ે ર ેદ ો ેું ા ુ
રું. ે ા ં ીર ાર૦િ ેું ો ં ક ે ેકે ે ે ાિક ા ાદરી ે ે ે રકા ા ૂ ા
ા. ા ોકરી ે ુદી રી ેિ ારી ે ારે ી ા ી ી ી.
ારેિ રી રિિ ો ે૮ ારે ા ે ા ે ે ા ી ં ા ે ો ાિ ો ે ં ો ે
ી ે. ે ીરોદ ંરડી ે ી ે, કે ં ી રા ે ે ેિ ાર કરી ે ો ે ાર ા
ે ે ા ે રિિ ે ુકૂ કરી ા ેકે રિિ દ ી ા ે. કો ે ે ો ં ે ં ારી
ાર૦િ ારે ી ક ી ી. ે ારે ી ર ે ે. િ ુ ી ાર ીકાર ાર૦િ
રિિ ે દ ા ી ા રા ી ો ે.
ા ં ો િ ાર ા ી ાદ ાડ ી રી ે.

દૂ ા ો- ા દા ા ો

❀ ❀ ❀

✪ ſ ` ક્ ✪

★ ુ ો. િ ારો ` દ ા ં રા ો.

ા ા ા = ા + ા	ઁ + = ૅ
કિ ોરા ા = કિ ોર + ા	ર ી + = ર ી
`ન્દ્ર = ા + ન્દ્ર	રિ + ન્દ્ર = ર ીન્દ્ર
ુ + િ = ુિ	`ક + ં = `કાં
ા + ા ર = ા ા ર	+ દ ા = ાદ ા

ર ા દરેક દ ં `-` દો `ડા ા `. ` દો ા `ડા ` ` `ક દ` દ ા ં રા ો.

★ ી` ા દો` ` દ ા ં ો. (ંિ ોડો)

( ) ં ર	( ) `કાકાર	(૩) િ ા ા
( ) િ `કા ંદ	( ) `ન્દ્ર	(૬) ોદ
( ) રો કાર	(૮) રા` ર	(૯) ૅન્દ્ર
( ) ક ૅન્દ્ર	( ) રી ા	( ) ી
(૩) ંત્રો ાર	( ) ો	

★ ી` ા ` દો` `ડી `ક દ ા ો. ( ંિ `ડો)

( ) ા + ાુર	( ) ા +
(૩) ો + ન્દ્ર	( ) ા + ા
( ) કિ + ર	(૬) ોક + િ
( ) ુકુ +	(૮) ુ + ૹ ર
(૯) ા + ર	( ) રા + ર
( ) + ા ર	( ) ા + ા ર
(૩) ા ંદ + િ	( ) િ ન્ુ + િ

✪ ૅુંક ો ✪

★ ાડા ા રો ો ાૅ ૈ ૂ ૈ દ ા ો.

( ) દ ૅ િ = ...

( ) ર દ ા ૅ = ...

(૩) ૅ રા ા ા = ...

( ) ર ૌ ૈ = ...

( ) દ ૅ ં = ...

(૬) ુ ુ રુ = ...

( ) ૅ િ = ...

★ ર ા ૈ ૂ ૈ દો ા ા ા ા ાૅ દો ાં ા ાૅ ુ ા રો ંદ કરો.

( ) ો ો ર ( ) ાૅ ર

(૩) ૅ ો ર ( ) ૅ ો ર

( ) ાૅ ર (૬) ાૅ ર

( ) ત્રીૅ ર

★ ર ાૅ ંદ કરે ા રો ૅ ાકરીૅ ુ ોકેક કૅ ા ૅકૅ ાૅ ો.

ૅ ાડા ૅ ા ા દ કૅ ો ો.

( ) ....

( ) ....

(૩) ....

( ) ....

( ) ....

(૬) ....

( ) ....

(૮) ....

(૯) ....

( ) ....

ક્

ˋˋˋ૬

★ કૌં i ાˋા દાિ ૌ૭ દ ા ી ાી ગા ૂરો.

( ) કો ˋ ાˋકો ોˋ િ .... કો ˋˋકેરી ા ા ાˋ. (ડી / ી)

( ) કો ˋ ો ્કે ્કે .... ાંૃ i. (૨ડ ા / ૨ ા)

(૩) ˙ ા ી ા ા ો .... (˙/ ˙)

( ) દી i ˙............ ા૯ુ ˋ. (ુર / ૂર)

( ) ા કો i .... ુિ˙ કરુ ˋ ˋ. (ુ ો/ ૂ ો)

(૬) .... દુઃિ ાˋ દદ કર ી ા ી ર ˋ. (દિ / દી)

( ) .... ૂરˋ ાˋ ારો ડા૦ ો (કોˋ / કોˋ)

(૮) ાક .... ાˋ ˋ (ા / ા)

(૯) ˋી .... ો ી . (ા ો/ i ો)

( ) ˋˋ i િ ા i ર ૂ .... દીુ. (ˋી / ˋી)

( ) i ાˋ ીˋ ાડ ીિ .... (ા ો/ ા ો)

( ) રે ˋ ા .... ો˙ ા i ા ˋીરા ી ˋ ˋ. (ા ા/ ાડા)

(૩) ા ી કડ ા ી .... ોી ˋ. (/ ા)

( ) , રા ા ! .... ો ા ી ા . (કા ાˋ / કા ાˋ)

( ) ˋ- ાર ોકોˋ .... ો કા . (રો / ો)

(૬) i .... ˋ ીˋ ા ો. (ૂર / ુર)

( ) ˋકે ા .... ા૯ ો ˋ (કો / કો)

(૮) કો ˋˋકું ારુ .... ˋ , ˋˋ ૂુ. (ર / ર)

(૯) ા કો .... ો iˋ ˋ. (ˋ / ˋ)

( ) .... ાˋ રં ા . (િ ારા / િ ારા)

( ) ˋડૂ ˋ ર i .... ો ો કરે ˋ. (કા ર / ા ર)

( ) કૌર ો .... ા. (ો / ો)

૬

★ ી ી ક્િ ા ો ક i ો ી રી ો.

) ( ) રી i ા ા િ ા.

( ) રી i ા ો ા.

(૩) ા ા ા i ા ા.

( ) i i ર ા દા i ર ો ર ા.

( ) ૌ ા ા કરી.

ા : ( ) ....

( ) ....

(૩) ....

( ) ....

( ) ....

) ( ) ક ા ો   i.

( ) ી દિ ક ા ું.

(૩) ર i ી ી i ક ા ા ા.

( ) રો ી ા ો ો ક ા ું.

( ) દાદી ક ા ુ.

ા : ( ) ....

( ) ....

(૩) ....

( ) ....

( ) ....

✪ િ ક ા ાદ ✪

ી ી ક્િ ા, ુ ા રી ી ારી, ારો ી ી, ર , i ી, ો ા ા દે - રા -
ેર - િ ાર - ર ા િ ો ા ા ા રો કરા ો.

ા ૅદ ૅક કૃિ ુિ કા

★ ‘ ૃ ો: ા ો ારો’ ા iી ી` ા ંડ ુંદ ા ્ક i ક િ ી ી ા`ી કૃિ ો કરો.

ંડ – ા ી `ક ોકક ા ....

.... કા દા ા ડ ં

કૃિ – દા ર ા` ો. દા. . ાડ– ૅ

( ) ં – ( ) િ ા ં –

(૩) – ( ) ૯ ં –

( ) કડક – (૬) ર ` –

કૃિ – કો`

( ) ાડો i ોડી દે ા i – ________

( ) ૃ૯ ુદંડ ી ાકરી ા – ________

(૩) ુા` ુરી i` ` ાડ ા – ________

કૃિ – ૩ ો૭ િક૯ ંદ કરી િ ા ્ ૅકરો.

( ) કા કર ા ાર` ૮ ારે ` ` ________

( ) રડાં ર i ્કી ા ા.

( ) દૂર ા ાડો i ્કી ા ા.

(ક) ા ં i ્કી ા ા.

( ) દે i કો ૃ દે ા ા િ. કાર કે ________

( ) ૃ ો` ાડો i ્કી ા ા.

( ) ૃ ો ો` ા ોડી` i ર` i.

(ક) ા ર ` ુા ો ા ર ું ા ારે ું.

(૩) ૃ િ ા` કૃ iકૃ i ૃ ો ીડા ી ો ર ા i i ા iડી. કાર કે ________

( ) ૃ ો ીડા ી ો ` ા ી ી.

( ) ાત્ર ી કર ા ા ર.

(ક) ા ા ર ા દીકરો ્ો ડે.

કૃતિ - ૪

ા , ་ ા , િ ે ે ક્રિ ા દ i કર કરો.

ા , , ે ે, દે ાં, ં, ે ે, ાક, કા દો, ારો, , િ ારં, i .

ા	་ ા	િ ે	ક્રિ ા દ

કૃતિ -

ક ો

( ) ા ોકક ા ે ે દે ________

( ) ા- ા ે ાડો i ી ા ા ો કા દો કર ાર ________

(૩) ા- ા ે ાડો i ી ા ા ા દાર ________

( ) ત્ર ાક ો ો િ ા ________

કૃતિ - ૬

ો રી ે ડો :

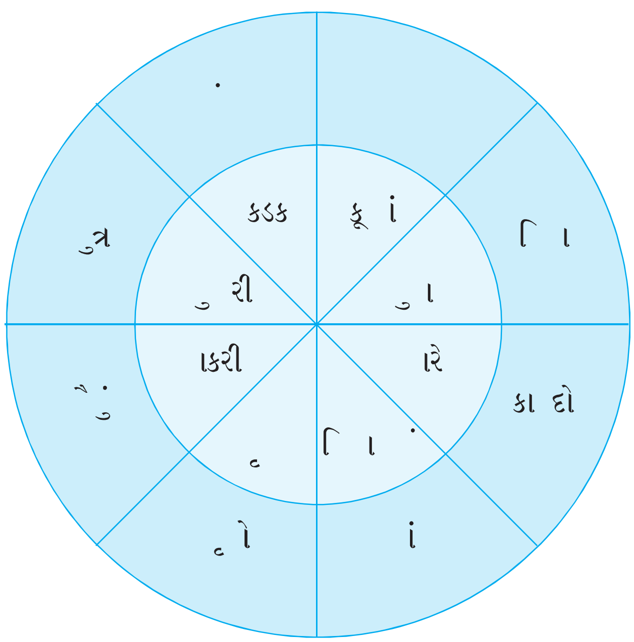

કૃિ -

ે ા ા ે દ ા ો.

( ) ( ) ડ ં

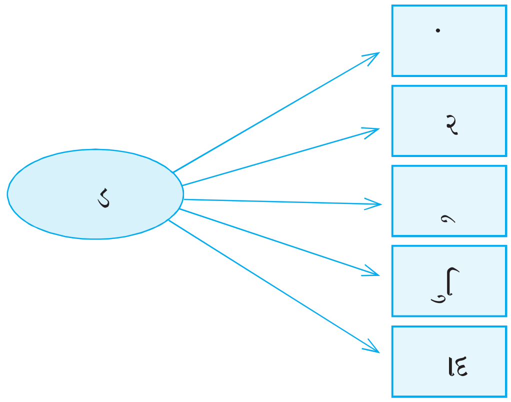

( ) ( ) ુ ુદંડ

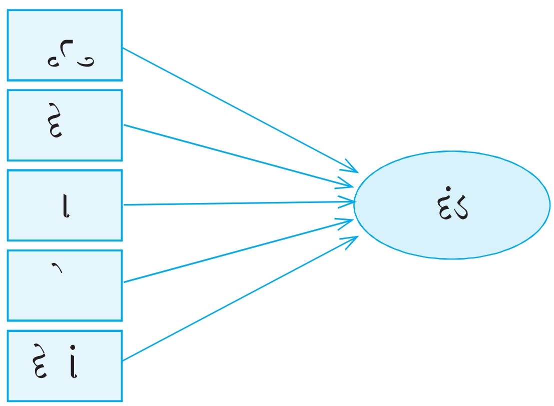

કૃિ - ૮

ોી રી ે ેડો.

( ) ( )

( ) ારે ે ે ( ) કર ી

( ) ો ુ ( ) ા કર ી

(૩) ૯ ં કર ુ (૪) ે ો ુ

( ) ાકરી કર ી (૬) દુઃ ી દ ે

કૃિ - ૯

ી ે ા ા ો ે ક ા ે ો ો.

( ) ે ોકો કા દા ુ ૯ ં કરે ે ે ુદંડ ે ી ાકરી .

( ) િ ા ા ં i ર ે ે ારો દીકરો ે ો ડે ો

(૩) ા ા ે કૂ i ે ો ી ડા ી ો ર ા i ા ી.

( ) ારે ે ે ે ુ રી i ે ે ા ે ે ાડ ા.

( ) ુ ા ુત્રો ી ે ા દારી.

❀ ❀ ❀

મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય પાઠ્યપુસ્તક નિર્મિતિ અને અભ્યાસક્રમ સંશોધન મંડળ, પુણે-૪૧૧ ૦૦૪.

साहित्यभारती, इयत्ता नववी (संयुक्त) गुजराती भाषा

₹ 38.00